

LUNDS
UNIVERSITET

DEN KULTURELLA
BETYDELSEN AV ETT
DIGITALT PEDAGOGISKT
DOKUMENTATIONSVERKTYG:
EN ETNOGRAFISK STUDIE AV PLUTTRA

Examensarbete i Digitala Kulturer, DIKA 60, 15 hp, VT 2016

Lunds Universitet

Institutionen för Kulturvetenskap

Författare: Henrik Thelin

Handledare: Robert Willim

Examinator: Karin Salomonsson

Abstract

This study will show what particular elements, by using a digital tool such as Pluttra, in the practice of conducting pedagogical documentation in the Swedish preschools are profound. By conducting an ethnographic fieldwork and participant observation among the preschool teachers at one preschool, and in-depth interviews with two preschool teachers at another preschool, within the same town. The empirical data has been collected and then discussed and analysed, by the aim of a further understanding of the cultural means when using a digital tool in the process of the pedagogical documentation and how it affects the practice of the pedagogical, administrative and analysing work among preschool teachers. The results shows how the digital tool makes the work more effective and flexible due, partly, to the choice of which device being used in the documentation process. Furthermore the digital tool has an important meaning in how it helps, partly by its automatization and centralizing functionality, in the analysing and reflecting work among the teachers at one of the preschools. On the other hand, the teachers at the other preschool found the tool more restricted, as they believe its main purpose is to communicate with the parents. This points out the importance of a standardization of routines and the choice of a standard device, in all of the towns' preschools. Another important aspect reveals that the perception of presence within a digital context is two folded. First, the presence of the teachers within the physical space when at the same time being within the tool as a telepresence, and second, the physical space between parent and child are redefined. The specific moments that's being documented play a crucial part in the tools effectiveness both in relation to involve the children in the documentation process and in the continuing reflections among the teachers, as well as in the dialog between the teachers and children. And finally, the tool itself, could be even more effective and automated than it is today.

Keywords: Fieldwork, ethnography, preschool, children, digital tool, presence, systems, preschool teachers, pedagogical, documentation, automatization, participation, observation, standardization, internet, Pluttra.

Innehållsförteckning

Förord.....	1
1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.1.1 Pedagogisk dokumentation	3
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Styrdokument	4
1.4 Uppsatsens disposition	4
2 Tidigare Forskning.....	5
3 Teoretiska Perspektiv.....	9
3.1 Barn i förhållande till ny teknik och internet	9
3.2 Närvaro i det digitala samhället	9
3.3 Teknologi och byråkrati	10
3.4 Digitala system.....	10
3.5 Automatisering.....	11
4 Metod	12
4.1 Tillträde till fältet	12
4.2 Deltagande observation	13
4.3 Kvalitativa intervjuer	14
4.4 Etnografisk dokumentation	15
4.5 Etiska aspekter	15
5 Empiri	16
6 Analytisk diskussion	17
6.1 Definitionen av närvaro i förhållande till Pluttra	17
6.2 De automatiserade och producerade ögonblickens angelägenhet	20
6.3 Mobiltelefonen, surfplattan och/eller laptoppen?.....	25
6.4 Samverkan mellan Pluttra och andra system, mjukvaror och hårdvaror	33

7 Resultat och slutsats	38
7.1 Slutsats	40
7.2 Förslag på vidare forskningsområden	41
8 Referenser	42
9 Bilagor	45
9.1 Bilaga 1: Informationsblad Informanter.....	45
9.2 Bilaga 2: Samtyckesblankett Informanter	47
9.3 Bilaga 3: Informationsblad Vårdnadshavare.....	48
9.4 Bilaga 4 Samtyckesblankett Vårdnadshavare	50
9.5 Bilaga 5: Intervjumall	51
9.6 Bilaga 6: Observationsschema	52

Förord

Arbetet med denna uppsats har varit spännande, utmanande och oerhört utvecklande. Att jag har haft möjligheten att genomföra fältstudier och intervjuer på de två förskolorna har betytt väldigt mycket för mig personligen.

Jag vill därför tacka alla som på något sätt har bidragit till att göra detta möjligt. Detta går först och främst ut till de pedagoger, vårdnadshavare, barn och tjänstemän som varit bidragande till att jag kunnat genomföra mina fältstudier och intervjuer, som ligger till grund för denna uppsats. Lila, tack för din hjälp med att korrekturläsa. Till sist vill jag även tacka Robert Willim, som har varit min handledare och som har fungerat som ett oerhört stort stöd genom hela processen.

Tack allesammans!

Uppsatsen är tillägnad Freja och Kasper.

Henrik Thelin

1 Inledning

Allt fler förskolor använder sig av olika digitala verktyg i den numer obligatoriska *pedagogiska dokumentationen* (Skolverket, 2011). Tjänster och verktyg som *Unikum* och *Pluttra* är två digitala system som används för detta ändamål. Personligen kom jag i kontakt med Pluttra när min dotter hade börjat på sin förskola. Det var också detta som väckte min nyfikenhet kring ämnet i sig.

Pluttra är ett digitalt pedagogiskt dokumentationsverktyg som tillhandahålls av företaget Lin Education. Pluttra är utvecklat ”enbart för förskolan [...] [som en] användarvänlig plattform för information, kommunikation och dokumentation” (Lewinsson, 2016). Lin Education lyfter fram att Pluttra skapar goda förutsättningar för det ”systematiska kvalitetsarbetet [...] genom att skapa [en] struktur som verkar för verksamhetsutveckling” (Lewinsson, 2016). Pluttra strukturerar dokumentationen, genererar statistik och öppnar upp ett ”digitalt fönster” mellan vårdnadshavare och verksamheten (Ibid.)

1.1 Bakgrund

Det hela började med att vi fick hem en lapp med kortfattad information om vad syftet med Pluttra var och hur det skulle komma att användas. Som vårdnadshavare gavs vi olika alternativ att ta ställning till (Se tabell 1.1.1). Vi skulle bocka för de rutor som vi ansåg lämpligt, om vår dotter skulle få bli dokumenterad i Pluttra, enligt en liknande tabell som *tabell 1.1.1*.

Ögonblick bild och text	Ögonblick enbart text	Reflektion bild och text	Reflektion enbart text	Möjlighet att se kalender och viktiga meddelanden
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Övrigt	Övrigt	Övrigt	Övrigt	Övrigt

Tabell 1.1.1

Alla dessa val som vårdnadshavare måste göra, skapade i sin tur många funderingar kring vad detta innebär för personalen på en förskola. Är det pedagogerna som ska sortera in barnen i systemet utefter vårdnadshavarnas önskemål? Eller gör verktyget det?

Enligt rapporten *Svenskarna och Internet 2015* så använder 32 procent av de svenska tvååringarna internet dagligen, samt att 67 procent av dem har någon gång använt internet (Findahl & Davidsson, 2015, s. 52). I och med tjänster och verktyg som Pluttra och Unikum, blir internet och uppkopplad teknik konkret för ett barn redan från ettårsåldern. I dessa förhållanden är hemmet inte den primära källan, utan den är i förskolan. Troligtvis kommer barn i Sverige under hela sin framtida pedagogiska tillvaro, på ett eller annat sätt, vara bunden

till någon form av uppkopplad närvaro och dokumentation. Något som den här uppsatsen delvis kommer att visa, är att surfplattor, mobiltelefoner och datorer hela tiden finns närvarande i förskolan. Findahl & Davidsson (2015, s.52) skriver att 58 procent av Sveriges tvååringar någon gång har använt internet på en surfplatta och att 52 procent använt det via en mobiltelefon.

1.1.1 Pedagogisk dokumentation

Enligt Skolverkets (2011, s.14-5) *Läroplan för förskolan* (LPFÖ) så framgår det att pedagogerna ska förhålla sig till vissa riktlinjer. Det innebär att pedagogerna ansvarar för att systematiskt dokumentera, för att sedan kunna utvärdera, analysera och följa upp de läroplansmål som är uppsatta av Skolverket. Detta gäller för den enskilde pedagogen. Detsamma gäller för arbetslaget, det är dock mer utförligt beskrivet hur de i samverkan med varandra ska analysera och utvärdera det dokumenterade materialet (Skolverket, 2011, s.15).

Pedagogisk dokumentation bör enligt Skolverket (2015, s.15) betraktas som ett arbetsverktyg för att kunna tolka och observera vad som händer och sker utanför det som är förbestämt. Dokumentationen ska ”lyssna in” vad som sker inom olika situationer för att sedan kunna synliggöra det (Skolverket 2015, s.15). Barnen ska vara delaktiga i dokumentations- och reflektionsprocessen då deras reflektioner är betydelsefulla i det fortsatta arbetet (Ibid., s.15). Utgångspunkten är att denna metod ska utveckla verksamheten där alla inblandade får sin röst hörd i dialoger och reflektioner, barn och pedagoger sinsemellan, vilket i princip är det som definierar pedagogisk dokumentation (Ibid., s.15).

Allt material som samlas in ska kunna återges för att kunna diskuteras tillsammans med barnen eller i arbetslaget, dokumentationen blir således en del av interaktionen och kommunikationen (Skolverket, 2015, s.16). Dokumentationen ska i möjligaste mån fånga upp vad som intresserar barnen här och nu, vilket delvis kan göras genom att låta barnen själva dokumentera och därmed reflektera i den pågående processen (Ibid. s.16). Då barnen involveras i dokumentationsprocessen eller i aktiviteterna, ska det utgöra en central del i planeringsarbetet (Ibid., s.16). Det är i första hand barnens tankar som ska vara grunden i det fortsatta arbetet, i andra hand ska det vara en metod i pedagogernas djupare analyser (Ibid., s.16). Dokumentationen ska därefter fungera som en länk mellan barn, föräldrar och pedagoger och finnas lättillgängligt för barnen att när som helst använda (Ibid., s.16). Avslutningsvis poängteras betydelsen av att kritiskt granska det verktyg som används så att det också ger relevanta svar (Ibid., s.17).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken betydelse ett digitalt dokumentationsverktyg har i det pedagogiska, administrativa och analyserande arbetet inom förskolan. Syftet består av en övergripande forskningsfråga, följt av de problemformuleringar som ryms under den huvudsakliga forskningsfrågan:

Vilka specifika moment omfattar arbetsprocessen med den pedagogiska dokumentationen när den är förenad med ett digitalt verktyg/system, och vad har det i sin tur för relevans i relation till de rådande kulturella normerna inom den digitaliserade samhällsstrukturen?

- *Hur används det digitala verktyget i pedagogernas gemensamma analyser/läsning av det insamlade materialet och hur reflekteras det i förhållande till barnens delaktighet i dokumentationsprocessen?*
- *Vilka pedagogiska metoder och verktyg för dokumentation favoriseras, alternativt åsidosätts, genom användningen av ett digitalt dokumentationsverktyg/system?*
- *På vilka sätt kan ett digitalt dokumentationsverktyg/system upplevas som problematiskt, begränsande, flexibelt och/eller dynamiskt i det praktiska arbetet?*

1.3 Styrdokument

För att kunna skapa den generella översikten om vad pedagogisk dokumentation innebär, har jag använt mig av Skolverkets (2015) manual *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan – pedagogisk dokumentation*, och av Skolverkets (2011) *Läroplan för Förskolan (LPFÖ)*.

Jag har dessutom utgått från den årligen återkommande rapporten *Svenskarna och Internet 2015* för att, i förhållandet till uppsatsens ämne, presentera statistik som är förenat med barns aktivitet på internet.

1.4 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleddes med en kortare introduktion och en bakgrundsbeskrivning av det valda ämnet, följt av en sammanfattning om vad pedagogisk dokumentation innebär, därefter presenterades uppsatsens syfte, den övergripande frågeställningen samt problemformuleringar.

Under rubriken *Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter* redogör jag för vad som tidigare har studerats inom ramen för den pedagogiska dokumentationen i förskolan och som är kopplat till digitala verktyg och metoder. Därefter diskuterar jag kortfattat de teoretiska

perspektiv som kommer att användas och hur de kommer användas i den analytiska diskussionen. Under *Metod* så diskuterar jag, hur jag utifrån etnografiska fältstudier och intervjuer, gått tillväga för att samla in mitt empiriska material. Under *Empiri* sammanfattar jag de huvudteman som sedan analyseras och diskuteras i de fyra avsnitten i den *Analytiska Diskussionen*. Jag avslutar sedan min uppsats med att presentera mina *Resultat* och min *Slutsats* av den analytiska diskussionen för att till sist ge *Förslag på vidare forskning*.

2 Tidigare Forskning

Inom ramen för den pedagogiska dokumentationen och kopplingen till visuella och digitala hjälpmedel och metoder har jag valt att redogöra för tre stycken artiklar och en bok som tidigare har publicerats och som vidrör uppsatsens ämne.

Ingela Andreasson & Marianne Dovemark (2013, s.481,488) vid Göteborgs Universitet, diskuterar i sin artikel hur dörren till förskolan har öppnats till privata aktörer i förhållande till Skolverkets krav på pedagogisk dokumentation. I deras artikel är det framförallt den svenska digitala tjänsten, eller verktyget, Unikum som analyseras, men även det internationellt använda *InfoMentor* omnämns. Unikum är ett system som skiljer sig från Pluttra, då det är mer övergripande och flervägskommunikativt, där alltifrån förskolor ända upp till gymnasieskolor är anslutna (Andreasson & Dovemark, 2013, s.486). Det systemen har gemensamt är att i både Pluttra och Unikum kan pedagogerna koppla händelser utifrån läroplanernas uppsatta mål och ge kortare kommentarer (Ibid., s.486). I Unikum tillåts även föräldrar kommentera och interagera med pedagogerna, medan Pluttra är ett slutet och envägskommunikativt verktyg där föräldrar endast kan ta del av dokumentation och information som publiceras (Ibid., s.486).

Ett system som Unikum anses av Andreasson & Dovemark (2013, s.486) bidra till att pedagoger sätter de individuella och personliga perspektiven i lärandet, framför det kollektiva som sker i interaktionen med likasinnade. Författarna menar att verktygets format, som bygger på jämförelse och transparens, har frångått dess egentliga syfte med att skapa ökad jämlikhet och föräldrarnas delaktighet, till att vara ännu ett verktyg för kontroll av både studenter och personal. De menar också att de privata aktörerna som tillhandahåller dessa tjänster minimerar pedagogernas roll och sätter sig själva i position som ledande experter (Andreasson & Dovemark, 2013, s.488). Det som gör Andreasson & Dovemarks (2013) artikel relevant är hur den offentliga sektorn blir beroende av privata aktörer för att genomföra den pedagogiska dokumentationen.

För att understryka den etiska komplexiteten med att dokumentera barn så är Bente Svennings (2011), högskolelektor vid Højeskolen i Oslo, resonemang i hennes bok *Vad*

berättas om mig? betydelsefull. Svennings (2011, s.26) betonar inledningsvis det stora ansvaret med att genomföra dokumentation av barn. Hon utgår ifrån hur dokumentationens mångsidiga uttryck i olika former synliggör barn inom förskolan. Svennings (2011, s.31) beskriver att antalet metoder som verktyg för att dokumentera har ökat de senaste åren, däribland att den digitala tekniken gjort ett stort intåg, som därtill följs av än mer ansvar.

Svennings (2011, s.46-7) menar att begreppen *barnperspektiv* och *barnens egna perspektiv* har olika innebörder. Den bakgrund och de erfarenheter vi har med oss, menar hon, är det som ligger till grund för hur vi skapar ett individuellt barnperspektiv och därefter beter oss i bemötande och interaktionen med barn. Gällande fotografier på ett barn som synliggörs utan att be om lov är att agera utifrån sitt individuella barnperspektiv och inte barnets egna (Svennings, 2011, s.46). ”Ett barns perspektiv kan bli synligt när barnet får komma med sina egna bidrag, sina egna upplevelser, erfarenheter, tankar och känslor, utan att dessa tolkas av vuxna” (Svennings, 2011, s.47). Svenning (2011, s.46) poängterar att varje barn har sina egna perspektiv vilket är omöjligt för någon annan att kunna se.

Det som dock faller sig mest relevant i Svennings (2011, s.83) bok är kapitlet som förenar förskolan i förhållande till en ”Big Brother-värld”. Här lyfter hon fram aspekten av att samhället allt mer präglas av dokumentation i olika uttryck. Internet tilldelas en väsentlig betydelse, då vi ställs inför valet om vi ska anse att dokumentationen i förskolan som ”en del av den naturliga samhällsutveckling som även barnen måste inordnas i” (Svenning, 2011 s.84-3). Samtidigt anser Svenning (2011, s.85-6) att det är viktigt att förstå att dokumentationen också har sina fördelar då den exempelvis kan generera en trygghet och möjlighet att ”våga exponera sig på rätt sätt”. Hon anser det betydelsefullt att redan i förskolan skapa goda förutsättningar för barnen, inför det samhälle som de kommer att befinna sig i, med andra ord det digitala samhället.

Svenning (2011, s.93) menar även att det måste reflekteras över vems behov det är vi tillfredsställer när dokumentationen sker. Är barnen intresserade av dokumentationen eller är det de vuxnas intresse som gör sig gällande frågar hon sig. Därmed är det viktigt att reflektera över vad som dokumenteras även i samband med pedagogernas analyser (Svenning, 2011, s.95). Det är även betydelsefullt att låta barnen få sköta kameran så ofta som möjligt, för det genererar, eller fångar, ofta upp helt andra perspektiv och motiv (Ibid., s.98). När detta sker digitalt så är datorer eller surfplattor bra hjälpmedel i dialogen mellan barn och pedagog, men detta ställer höga krav på engagemang och kompetens i arbetslaget (Ibid., 99,101).

Anne-Li Lindgren (2012) är professor och avdelningsföreståndare vid Avdelningen för Förskollärautbildning och Förskoleforskning på Stockholms Universitet. Hon argumenterar i

sin artikel, att det återstår ytterligare arbete för att behålla, men samtidigt kunna utveckla, de rådande mallarna och värderingarna gällande barnen och deras barndom när det kommer till dokumentation (Lindgren, 2012 s.329). Det Lindgren (2012, s.239) särskilt vill understryka med artikeln är i synnerhet hur barnens betydelse tillskrivs i förhållande till den pedagogiska dokumentationen. Det är speciellt hennes diskussion om barnens delaktighet i samband med visuella hjälpmedel, som för denna uppsatts är aktuellt.

Lindgren (2012, s.332) redogör för hur hon, i sin analys av pedagogers bloggar, identifierat att de först uttrycker en fascination över den pedagogiska dokumentationen som en arbetsprocess. Efter att de sedan läst Svennings (2011) bok berördes de av de etiska aspekter som hon diskuterar (Lindgren, 2013, s.332). Till sist är det själva användningen av den visuella tekniken som dokumentationshjälpmedel som har identifierats (Ibid., s.332).

Lindgrens (2012, s.330-2) analys genomfördes under en pågående vidareutbildning av redan verksamma pedagoger där de bloggade om ämnen utifrån kursens upplägg. Som hon uttrycker det så gick det att urskilja hur pedagogerna gick från ett vuxenperspektiv, till att i mitten vara mer koncentrerat till barnens egna perspektiv och delaktighet jämte de etiska aspekterna, till att de i slutet av kursen åter befann sig inom ramen av ett vuxenperspektiv.

Lindgren (2012, s.337) menar att hon i sin analys kunnat uttyda att, trots deras engagemang rörande de etiska aspekterna om barnens delaktighet, så var dock den mest positiva betydelsen av den pedagogiska dokumentationen som *deras* hjälpmedel dominerande. Utifrån detta så menar hon att det därför krävs mer diskussion kring ämnet och de etiska aspekter som görs gällande förhållandet mellan barn och vuxen när det relateras till tekniska och visuella hjälpmedel.

Lindgren (2012, s.339) drar slutsatsen att samhället är så pass präglad av det visuella att det därmed inte går att utesluta betydelsen om att denna form av dokumentation är viktig i ett framtida perspektiv rent kunskapsmässigt. Därmed avslutar hon med att poängtera att hur vi förhåller oss till det visuella i samband med hur det uppenbaras i dess komplexitet, kraftfullhet och effektivitet, samtidigt som det är ett expressivt, dokumenterande, omtänksamt och lärande hjälpmedel. Som därtill får en tillskrivande roll i att bidra till oprövade sociala strukturer, denna komplexitet är det som Lindgren (2012, s.339) menar är viktigt, att den synliggörs när det gäller den pedagogiska dokumentationen men likväl vad det betyder för både barn och vuxna.

Katarina Elfström Pettersson (2015) är doktorand vid Institutionen för Samhälls- och Välfärdsstudier vid Linköpings Universitet. Petterson (2015, s.231) inleder sin artikel med att LPFÖ har gjort den pedagogiska dokumentationen till en obligatorisk del av pedagogernas arbete. Men det hon problematiserar är att där ges inga direkta anvisningar om hur en pedagog

ska förhålla sig till när, vad och hur dokumentationen ska genomföras när olika situationer uppstår. Pettersons (2015, s.231-2) utgångspunkt är själva komplexiteten när barn är delaktiga i dokumentationsprocessen, där hon valt att fokusera på själva utförandet och/eller genomförandet av förskolans dokumentation.

Begreppet deltagande kan ha flera innebörder, det kan ges i uttryck av att bara lyssna aktivt, eller att barnen aktivt utför ett visst moment (Pettersson, 2015, s.232). I Petterssons (2015, s.237) studie så har deltagande kommit att gestaltats av tre olika och speciella betydelser: deltagande i form av *närvaro*, i form av *inblandning* samt i form av *inverkan*.

Genom att jämföra tre olika situationer där barnen skulle vara delaktiga i själva produktionen kunde Pettersson (2015, s.245) se att en särskild betydelse kan läggas på pedagogernas intentioner. Vad hon menar är att om pedagogen har en förbestämd agenda om att dokumentationen ska vara central under ett visst moment så måste barnen vara under kontroll. Annars kan pedagogens avsikt med dokumentationen antingen leda till något som inte var tänkt från början eller att det helt enkelt uteblir helt och hållet (Pettersson, 2015, s.245). Om sådana situationer uppstår och pedagogen är tvingad till att ta kontroll över barnen så menar Pettersson (2015, s.245) att det kan vara problematiskt i förhållande till hur barnen är deltagande.

I de fall som *aktivitetsinteraktiv dokumentation* var aktuellt och där barnens synpunkter om ett förbestämt ämne var i fokus, ledde det till att barnen inte gavs tillräckligt med utrymme för att påverka dokumentationsprocessen (Pettersson, 2015, s.245). Barnen var då närvarande men passiva, även om det är en form av deltagande gavs de inte den fulla potentialen i att medverka i dokumentationen (Ibid., s.245). I det scenario som hade en *retrospektiv dokumentation* som process, som innebär att utvärdering utgör en central del av dokumentationsprocessen, visade enligt Pettersson (2015, s.245), att barnet hade mer inflytande i resultatet av dokumentationen. Hon drar därmed slutsatsen att det är i komplexiteten, som tillsammans med pedagogernas olika praktiska och flexibla inställningar till vad dokumentation innebär, som därefter ställs mot barnens egna intentioner, intressen och viljor. I sin tur är detta vad som påverkar barnens delaktighet i dokumentationsprocesserna, som således innebär att för att skapa mer delaktighet bland barnen så är det i hur pedagogerna agerar utifrån barnens intentioner som bör prioriteras framför vilken dokumentationsmetod som används (Pettersson, 2015, s.245).

Den här tidigare forskningen visar på att den pedagogiska dokumentationen är ett problematiskt och komplext område. Jag har inte hittat någon forskning om Pluttra, utan Andreasson & Dovemark (2013) är det närmsta jag kommit. Detta underlag, tillsammans med

de teoretiska perspektiven som kortfattat presenteras härnäst, kommer vara centrala delar i min analytiska diskussion.

3 Teoretiska Perspektiv

3.1 Barn i förhållande till ny teknik och internet

Elza Dunkels (2012) har under en längre tid bedrivit forskning på hur barn använder internet. I hennes bok *Vad gör unga på nätet?* utgår dock hennes resonemang från något äldre barn än de som går i förskolan. Dunkels (2012) resonemang går ändå att tillämpa med hänsyn till att det för varje år, så ökar antalet tvååringar i Sverige som dagligen är uppkopplade mot internet. Framförallt så är det Dunkels (2012, s.72, 102-113) resonemang om kunskapsklyftan mellan barn och vuxna som kommer vara centralt för min analytiska diskussion. Men även hennes resonemang om hur vuxna ska förhålla sig till barns internetanvändande kommer att vara relevant i förhållande till hur Pluttra används, eller inte används inom förskolan.

3.2 Närvaro i det digitala samhället

Sherry Turkle (2011, s.11) behandlar utförligt i sin bok *Alone Together* hur vår kultur har förändrats utifrån teknikens möjligheter, eller som hon uttrycker det, blivit ett substitut till att mötas ansikte mot ansikte. Hennes resonemang kommer jag använda för att analysera betydelsen av närvaro och representation i förhållande till Pluttra. Turkles (2011, s.11-4, 155-7, 161-9, 187-8) utgångspunkt är att den ständigt uppkopplade tekniken har omdefinierat det fysiska rummet och hur vi interagerar med varandra. Detta menar hon sker lika ofta inom den privata sfären som i den offentliga, att tekniken avskärmar oss från vår fysiska omgivning.

Likaså kommer Nanna Gillbergs (2014) resonemang i hennes bok *Uppmärksamhetssamhället* användas för min analys av närvaro i förhållande till Pluttra. Både hennes och Turkles (2011) resonemang kommer även vara återkommande i flera delar av min analytiska diskussion. Gillberg (2014, s.10, 43, 55, 86, 96-100) diskuterar hur uppmärksamhet har tilldelats en särskild betydelse i förhållande till det digitala samhället och hur människor både konsumerar och producerar bilden av oss själva och andra, genom att dokumentera nuet. Hon beskriver hur människor dras in i en *hyperinteraktivitet* när de ständigt är närvarande på flera platser samtidigt, såväl fysiska som digitala.

Vincent Miller (2011, s.31-32) förklarar detsamma, fast med begreppet *telepresence*. Enligt Miller (2011, s.31) infinner sig denna upplevda känsla vid en alldaglig interaktion som i ett samtal över en vanlig telefon, att inom en sådan interaktion befinna sig på två platser

samtidigt. Det han syftar till, är att med än mer avancerad kommunikationsteknik, än just en vanlig telefon, kan en person uppleva sig närvarande vid ännu flera platser samtidigt. Något som är högst relevant i förhållande till dagens smarta mobiltelefoner, surfplattor och bärbara datorer.

3.3 Teknologi och byråkrati

Antropologen David Graeber (2015) angriper i sin bok *The Utopia of Rules* hur byråkratin har en betydande roll i samhällsutvecklingen. Graeber (2015, s.34) menar att teknologins utvecklingsprocess är nära förbunden med olika sociala faktorer vilket gör den oförutsägbar. Men han syftar till att byråkratin alltid finns med i bakgrunden av hur samhället är strukturerat i dagens digitala samhälle. Graeber (2015, s.35) menar att den privata och offentliga byråkratin knöts samman i mitten av 1900-talet, som då bestod av en mängd pappersarbete för att bistå utvecklingen av ett gemensamt välstånd. Detta menar han är ett steg i ledet från att datorn ansågs vara en del av många problem som uppstod, till att datorn idag är symboliskt förknippat med säkerhet och effektivitet. Effektivitet är enligt Graeber (2015, s.39) när marknaden och byråkratin, sida vid sida, bejakar allmänintresset där individen spelar den centrala rollen i hur frihet definieras utifrån konsumtionssamhällets drivkrafter.

Det är stora byråkratiska projekt som för utvecklingen framåt inom IT-branschen enligt Graeber (2015, s.133). Det är i samspelet mellan regering, universitet och privata aktörer som byråkratin har ändrat sin karaktär till att likna den struktur och kultur som härleds till företagsvärlden (Graeber, 2015, s.133). Graebers (2015, s.140) utgångspunkt är att det samhälle vi lever i idag är så pass präglad av all byråkrati runt omkring oss att vi antingen inte längre märker det. Eller som han uttrycker det, vi upplever det som att det är ofrånkomligt att saker och ting sker på något annat vis, vilket han anser vara ännu värre. Graebers (2015) resonemang kommer i de analytiska avsnitten komplettera Andreasson & Dovemark (2013) argumentation, samt informationsarkitekten Jonas Söderströms (2010) diskussion om hur nya system införs och påverkar personalen på olika arbetsplatser.

3.4 Digitala system

För att i min analytiska diskussion lyfta fram den komplexitet som ett verktyg eller system som Pluttra för med sig, kommer jag använda mig kritiskt av Jonas Söderströms (2010) resonemang om vad det innebär att implementera ett nytt system. Samtidigt som Söderström (2010, s.16) har ett kritiskt förhållningssätt så frångår han inte att informationstekniken kan generera mycket positiva egenskaper på en arbetsplats. Det han dock menar är att systemen som sådana ofta inte

är utformade efter de personer som ska jobba med det, hur de funderar kring eller upplever och fungerar inom sina särskilda yrken.

Söderström (2010 s.19-99) har lokaliserat åtta skäl som förmår människor att förakta eller till och med förkasta nya system. I min analys kommer några av dessa läggas fram utifrån olika upplevda och observerade situationer. Söderström (2010, 130-7) förklarar att de åtta skäl som genererar en negativ uppfattning av ett system ofta kan förebyggas genom att inkludera slutanvändarna i utvecklingsprocessen. När det kommer till att, inom en verksamhet, vara beroende av flera system så bör det, enligt Söderström (2010, s.167), vara så enkelt som möjligt att skicka information mellan dem. Han menar att det i förhållande till små verktyg eller digitala hjälpmedel, att det till och med är en konkurrensfördel att de går att kopplas samman på ett smidigt sätt.

3.5 Automatisering

I mina analytiska diskussion så vill jag, med författaren Nicholas Carrs (2014) resonemang, lyfta fram att Pluttra till viss del fungerar enligt en form av automatik. Han förhåller sig kritisk till den allt mer automatiserade tillvaron i sin bok *The Glass Cage: Automation and Us*. Därmed avser jag att i de analytiska avsnitten ställa Carrs (2014) resonemang mot mitt empiriska material.

Det Carr (2014, s.10-2, 67-72, 90-1) resonerar om är att datorer allt mer kan ersätta mycket utav det som människor annars har utfört själva. Han anser att människor i allt större grad förlitar sig på datorer och ser det som en riskfaktor, att vi blir allt för bekväma och låter oss tro att datorn löser allt fel- och friktionsfritt i vårt arbete. Carr (2014, s.114-6, 179-181) menar att utvecklingen går mot att datorer blir allt mer beslutsfattande i förhållande till informationsinsamling och att detta kan analyseras i allt mer avancerade former. Han menar till och med att IT-branschens tillämpning av *usability* är negativt för människan inom ett längre perspektiv. Carr (2014, s.195-8) har dock en viss poäng i jämförelse till Pluttra, att vi är förbundna att lita starkt på företag som tillhandahåller digitala tjänster, något som också bidrar till att automatiseringen får en allt större kulturell betydelse allt eftersom det gör intåg i flera delar av samhällsstrukturen. I synnerhet är det hur människor allt mer lever sina liv genom surfplattans eller mobilens glasskärm som han anser att vi måste bryta oss loss ifrån för att kunna utnyttja alla våra sinnesorgan fullt ut (Carr, 2014 s.200-219).

4 Metod

För att samla in det empiriska materialet för denna uppsats har jag använt mig först av deltagande observationer och sedan har jag genomfört kvalitativa intervjuer. Det vill säga att uppsatsen bygger på två vanligt förekommande etnografiska metoder (Dewalt, Dewalt & Wayland, 1998, s.260; Spradley, 1979, s.55). Etnografin har starka band till antropologin och kan likställas som ett samlingsbegrepp för olika typer av tekniker för att samla in och analysera data (Eriksen, 2015, s.34). Etnografi infinner sig i kombinationen av att informella tekniker, såsom fältstudier och deltagande observation, varierar med mer strukturerade och formella tekniker såsom intervjuer (Ibid., s.34). Det etnografiska arbetet kräver mycket av den person som genomför studien, men det resulterar ofta i ett rikt och djupt material (Ibid., s.36).

Observationerna för min studie genomfördes på en förskola, som varit testpiloter av Pluttra som ett verktyg för den pedagogiska dokumentationen inom kommunen den tillhör. Denna förskola kommer i fortsättningen namnges ”Blommans förskola”. Blommans förskola har utifrån sin roll som testpiloter använt Pluttra ett år längre än kommunens övriga förskolor, där Pluttra implementerades höstterminen 2015.

Observationerna löpte över april månad och skedde på en av förskolan Blommans avdelningar för barn mellan 4 och 5 år (Se 9.6 Bilaga 6 *Observationsschema*). Avdelningen kommer härnäst kallas ”Solrosen”. På Solrosen jobbar ett arbetslag bestående av tre pedagoger som vidare kommer att benämnas som pedagog ”P”, ”M” och ”K”.

Intervjuerna har genomförts med två pedagoger som arbetar på en annan förskola, inom samma kommun, denna förskola kommer att benämnas ”Dungens förskola”. De intervjuade pedagogerna arbetar på avdelningar med barn i samma åldersgrupp som de på Solrosen. Jag genomförde två enskilda intervjuer med pedagoger som arbetar på Dungens förskola, men som arbetar på två olika avdelningar. Framöver kommer dessa personer benämnas som pedagog ”F” och ”D”. I intervjuerna gav F och D olika perspektiv i förhållande till hur det är att arbeta med Pluttra.

4.1 Tillträde till fältet

Då denna studie fokuserar på en kommunal arbetsplats har jag behövt genomgå en process med att först lokalisera de dörröppnare (*gatekeepers*) som behövs för att få tillgång till fältet (Fangen, 2011 s.54-55). Philip Lalander (2011 s.91-93) klargör att inom en offentlig verksamhet, likt en förskola, så måste alla led av personer som kommer att involveras vara informerade och ha gett sitt samtycke till att studien kommer genomföras.

I min ansträngning för att få tillträde till fältet började jag med att ta kontakt med den person som befinner sig på den högsta positionen inom kommunens utbildningsförvaltning. Hen kunde i sin tur hänvisa mig neråt inom verksamheten till en annan tjänsteman som har ett övergripande ansvar för IT-relaterade frågor inom kommunen och förvaltningen. Dessa personer agerade i första hand som mina dörröppnare för att komma i kontakt med den person som kom att bli min huvudinformant (*key informant*), nämligen förskolelärare P på Blommans förskola (Lalander, 2011 s.95). De båda ovan nämnda tjänstemännen och deras positioner som de befinner sig på inom kommunen och förvaltningen bidrog till stor del av ett accepterande i de nästkommande leden (Ibid., s.95). Likaså var förskolechefen på Dungens förskola en betydande dörröppnare för att kunna genomföra de två intervjuerna med F och D.

4.2 Deltagande observation

Förskolepersonalen har, i denna studie, varit de avgörande informanterna, vilka även var de viktigaste personerna som jag behövde få ett informerat samtycke av om att de ville medverka (Se mer om detta under rubriken *4.4 Etiska Övervägande* nedan). Den sociala interaktionen mellan forskare och informanter är väsentlig för att skapa en avslappnad relation sinsemellan (Lalander, 2011 s.95). Det sociala samspelet medverkar således till etablerandet av en eller flera nyckelinformanter, som finner det naturligt och betydelsefullt att bistå forskaren i att begripa och befatta sig med omgivningen (Ibid., s.95).

Pedagogen P, min nyckelinformant, har haft den mest aktiva rollen i att informera och hjälpa andra förskolelärare med att implementera Pluttra på de övriga förskolorna i kommunen. P har en lång erfarenhet och god kännedom om både fältet och verktyget.

Torsdagen den 7 april var min första dag på fältet och jag fick vara med och observera när Ps barngrupp skulle konstruera ett dinosaurieland. När jag kliver in på avdelningen hälsar jag på barnen och de två andra i arbetslaget, pedagogerna M och K. Jag förtydligade mitt syfte med uppsatsen mer ingående för de tre i arbetslaget. Inför denna dag hade jag förberett ett informationsblad och en samtyckeblankett för personalen som kommer medverka, samt ett informationsblad och samtyckesblankett till vårdnadshavarna (Se mer om detta under rubriken *4.4 Etiska Överväganden* nedan).

Med hänsyn till arbetsplatsens miljö, där stor del av arbetet inkluderat personalens direkta interaktion med barnen, har jag inte kunnat undgå att observera och dokumentera detta i mina fältanteckningar. Den deltagande aspekten av observationen har därmed påverkats utifrån projektets karaktär och utvecklingsgång (Lalander, 2011 s.90). Detta gav sig många gånger till känna då jag vissa morgnar fick ett sms från P om att det blivit ändringar i planeringen, eller

andra oförutsedda saker skett, som i sin tur påverkade min planerade arbetsprocess. Den sociala process som beskrivits ovan, har utvecklats utifrån en inledningsvis passiv hållning till att förvånansvärt snabbt bli av en mer delaktig roll (Ibid., s.90). Framförallt var det barnens nyfikenhet och inbjudan att interagera med dem i deras undervisning och lek. Men även att alla tre pedagoger i arbetslaget gav ett välkomnande och naturligt intryck av min närvaro.

Eftersom fokus har varit på personalen blev barnen ofta ett distraktionsmoment i mina observationer av arbetslagets dokumentationsprocesser. I strävan efter att behålla en självständighet som forskare, försökte jag förhålla mig till vad Lalander (2011, s.90) benämner som en *partiellt deltagande* roll. Under mina observationer har jag inte haft någon anledning att agera som pedagog, utan istället försökt att fokusera mitt deltagande till informella samtal under personalens administrativa, analytiska, reflekterande och dokumenterande arbetsprocesser. Vilket parallellt har balanserats med att bara observera när P, M och K utfört sitt arbete.

Med en observatörs närvaro medför det dock alltid en risk att detta inverkar på de aktuella situationerna (Fangen, 2011 s.39). Den stora fördelen är dock att vara på plats när det verkligen händer och därmed identifiera sidor som informanterna annars inte lägger så stor vikt vid, exempelvis vid de informella dialogerna (Ibid., 39-40).

4.3 Kvalitativa intervjuer

De intervjuer som genomförts har utgått från en förplanerad intervjumall (Se 9.5 Bilaga 5 *Intervjumall*) med de teman och de frågor som har varit angelägna att behandlas under intervjun (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011 s.46; Ehn & Öberg, 2011 s.60-61). Avsikten med att ha fullföljt kvalitativa djupintervjuer är att jag låtit pedagogerna resonera kring deras användning av Pluttra. Därmed har en möjlighet att identifiera deras personliga erfarenheter, värderingar och beslut som subjektivt berör deras arbete utformats (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s.40-41). Intervjuerna som har genomförts kan liknas vid ett vanligt samtal, men att de ändå har rört sig inom ramarna för det särskilda syftet (Ibid., s.40-41).

Ambitionen har varit att observationerna och intervjuerna ska komplettera varandra. Därmed har ett etnografiskt perspektiv varit gällande för valet av intervjufrågor. Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011 s.48) menar att det, i en intervju som sker under en timme, kan räcka med att formulera frågor som genererar beskrivande svar. Författarna påpekar även vikten av att visa ett uttryckligt intresse för den intervjuades kunskaper, ståndpunkter och den omgivande kulturen, samt att återanvända den enskilde informantens egna begrepp och formuleringar i de tänkbara följdfrågorna.

4.4 Etnografisk dokumentation

Under mina observationer så hade jag alltid en penna och en anteckningsbok i mina händer. Så vid särskilda ögonblick kunde jag skriva ner kortare anteckningar (Emerson, Fretz & Shaw, 1995 s.18). Efter varje observationstillfälle skrev jag sedan, utifrån mina flyktigt nedskrivna anteckningar, mera utförligare fältanteckningar (Ibid., s.24). Jag har även under hela min dokumentationsprocess avidentifierat alla informanter (Ibid., s.26).

När jag har genomfört intervjuer så har jag i samtycke med den intervjuade spelat in det på mobiltelefonen (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011 s.52). Enligt Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011 s.52) är det grundläggande att ha informantens medgivande till att spela in intervjun. Detta har skett genom att varje person som intervjuats skriftligen gett sitt informerade samtycke. Det har också varit en av de inledande frågorna på inspelningen. Även fast intervjuerna spelats in har jag, i enlighet med Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011 s.52), ändå fört anteckningar för att kunna fånga upp ljudlösa beteenden och uttryck. Samtidigt så har jag fört anteckningar för att kunna följa upp vissa intressanta saker som de sedan fått vidareutvecklat (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2011, s.52). Efter varje intervju har jag genast fört över ljudfilen till ett USB-minne och sedan raderat den från mobiltelefonen. Därefter har jag transkriberat varje inspelning till ett skriftligt Worddokument.

4.5 Etiska aspekter

Med hänsyn till de metoder som har använts är det viktigt att belysa vilka etiska ställningstaganden som varit aktuella. Det som varit avgörande för studien är dels att pedagogerna lämnat sitt *informerade samtycke* skriftligen (Se 9.1 Bilaga 1 Information till Deltagare/Informanter och 9.2 Bilaga 2 Samtyckesblankett) till att medverka, både i förhållande till observationerna och intervjuerna (Hemerén, 2011 s.18,42).

Utifrån fältets karaktär så har det varit oundvikligt att inte närvara vid pedagogernas interaktion med barnen. Då barn involveras i en studie krävs det, utöver barnens samtycke, ett informerat samtycke från de berörda vårdnadshavarna (Hemerén, 2011 s.49). Jag har inte haft för avseende att dokumentera barnens aktiviteter och kommentarer, men jag har ändå låtit de berörda vårdnadshavarna bli informerade om att jag kommer att vara närvarande på deras barns avdelning och varför. Alla vårdnadshavare utom tre har gett sitt samtycke till min närvaro och att deras barn kan bli observerade (Se 9.3 Bilaga 3 Informationsblad till vårdnadshavare och 9.4 Bilaga 4 Samtyckesblankett).

Informationen som getts till pedagogerna, vårdnadshavare och barnen har preciserat syftet med studien så att de förstått innebörden av deras medverkan (Hemerén, 2011 s.42,49).

Bejakande av etiska aspekter gör sig särskilt gällande vid deltagande observation, då forskaren har skyldighet att värna om informanternas framtida integritet och välmående (Ibid., s.43,69). Forskarens ansvar är därmed att utforma genomförandet så att det i största mån *avidentifierar* informanterna i datainsamlingsprocessen och i själva slutresultatet (Ibid., s.67).

Genom att koda uppgifter som, staden/kommunen, den specifika förskolan och avdelningen, samt informanternas namn, ålder och kön i fältanteckningarna minskar risken för att obehöriga kan identifiera dem. Gällande *nyttjandekravet* av det insamlade materialet har det hanterats *konfidentiellt* på ett externt USB-minne under arbetets gång (Pripp, 1999 s.51-52). Därtill har det framgått tydligt att materialet endast kommer att vara föremål för min uppsats (Ibid., s.51-52). Men att handledaren och eventuellt andra studerande inom kandidatprogrammet för Digitala Kulturer kan komma i kontakt med materialet. Det har även framgått att det slutgiltiga resultatet (i.e. uppsatsen) kommer att offentliggöras i databasen för studentuppsatser vid Lunds Universitet. Samtidigt har jag varit tydlig med att deras medverkan har varit helt frivillig och kan närsomhelst avslutas. Allt insamlat material kommer att ha förstörts och raderats när uppsatsen blivit färdigställd (Ibid., s. 52).

5 Empiri

Det empiriska material, som kommer att ligga till grund för min analys, bygger till största del på mina fältstudier på Blommans förskola. För att ge det empiriska materialet ett mer djup har jag även genomfört två kvalitativa intervjuer med pedagogerna F och D som arbetar på Dungens förskola. Dessa två har kunnat ge ett annat perspektiv i förhållande till hur pedagogerna på Blommans förskola jobbar med Pluttra.

Under mina observationer och i intervjuerna är det fyra teman som varit intresseväckande när det kommer till användningen av det digitala dokumentationsverktyget Pluttra. Det första är i linje med det som Miller (2011, s.31) benämner *telepresence*. Med det menar han att tekniken, allt ifrån att bara prata i telefon till att vara aktiv online, bidrar till att individers närvaro är på flera ställen samtidigt.

Det andra är hur, det som i Pluttra heter ”Ögonblick”, dels kan relateras till systemets automatisering men också hur viktigt det tycks vara att ”producera” dessa ögonblick. Detta är i första hand det material som ligger till grund för personalen på Solrosen i deras analyserings-, reflektions- och planeringsarbete och i andra hand fungerar som en envägskommunikation inom en relativ realtid till föräldrarna. Något som kan ställas emot vad pedagogerna F och D reflekterade över, att Pluttra främst är till för att kommunicera med föräldrarna.

Det tredje är att Pluttra är, eller ska, vara oberoende av vilken plattform som det används på, om det så är via en mobiltelefon, surfplatta eller en dator. Men det redskap som främst används av personalen på Solrosen i dokumentationsprocessen är mobiltelefonen. Medan de två pedagogerna på Dungens förskola förklarade att de var bundna till surfplattor och datorer för att kunna Pluttra.

Det fjärde och sista temat för analysen är att Pluttra utges för att vara ett digitalt *pedagogiskt dokumentationsverktyg*. Men trots det är pedagogerna ändå beroende av ytterligare digitala system/mjukvaror samt att de alltjämt skriver ned planeringen i en analog kalender, eller som på Dungens förskola, är beroende av flera olika digitala redskap och analoga metoder.

Utifrån dessa fyra teman kommer det empiriska materialet återges mer utförligt i den analytiska diskussionen nedanför. Min ambition är att strukturera och samtidigt ställa det empiriska materialet mot de centrala teoretiska perspektiven samt den tidigare forskningen i ett narrativt och strukturerat format.

6 Analytisk diskussion

6.1 Definitionen av närvaro i förhållande till Pluttra

”Pedagogen P berättar för mig att hen Pluttrar allmänt till föräldrarna om två läroplansmål, matematik och demokrati inför valet av vilken lekplats de skulle gå till. Hen Pluttrade via mobiltelefonen när vi väl var framme vid lekplatsen och det tog cirka 5-10 min. Pedagogerna M och K höll då uppsikt på barnen när de bl.a. fann en koja i skogskanten av lekplatsen.” (Fältanteckningar, 12 april)

Detta är ett av de många tillfällen som jag under mina observationer noterade att pedagogerna på avdelningen Solrosen, i nuet, publicerade dokumentationer via Pluttra. Det är också i dessa situationer som definitionen av närvaro blir aktuellt. Pedagogen P är vid detta tillfälle fysiskt närvarande vid lekplatsen, samtidigt som jag sitter bredvid på bänken och för en dialog om vad hen gör, dock så är hens uppmärksamhet mest fokuserad på mobiltelefonen. P befinner sig i det upplevda nuet men det sker simultant på flera platser samtidigt, i ett telepresence, där hyperinteraktiviteten är tydligt märkbar (Miller, 2011 s.31-2; Gillberg, 2014, s.98-100 & Turkle, 2011, s.156-7).

Det Turkle (2011, s.156-7) poängterar är, trots att personen i fråga befinner sig i en offentlig miljö som i det här fallet en lekplats, så drar mobilskärmen till sig den mesta av personens uppmärksamhet. Detta märktes i att P inte fullt ut kunde hantera dialogen med mig eller ha full koll på omgivningen samtidigt som hen Pluttrade. Carr (2014, s.200) menar att

hjärnans kognitiva kapacitet inte behärskar att vara fullständigt fokuserad på fler saker än en samtidigt. Eftersom P har valt att ta med sig mobiltelefonen för att kunna dokumentera vad som sker vid lekplatsen så är det ett verktyg som alltid är nära till hands, lätthanterlig och den är uppkopplad mot internet. Gillberg (2014, s.100) antyder även hon att detta bidrar till en ofullkomlighet att vara fullt närvarande i nuet och att interaktionen blir, inom alla tre platser som P befinner sig på, bristfällig.

”När P Pluttrar blir hon lite disträ. Hon är inne i Pluttrandet och tappar lite fokus på vad som händer i rummet. Att exempelvis någon ser att färgerna börjar blandas.” (Fältanteckningar, 20 april)

Men många av de tillfällen som pedagogerna på Solrosens avdelning Pluttrar så har det skett efter att de planerade aktiviteterna är avslutade och barnen har ett mer fritt spelrum för fri lek. Jag uppfattar det som att de tar, eller åtminstone försöker finna, sina små luckor där de kan ta fem eller tio minuter för att gå igenom bilderna och lägga till kommentarer och koppla det till LPFÖ, för att sedan publicera dem i Pluttra.

”M satt en stund lite avskilt och dona med mobilen så jag frågade om hen Pluttrade. Och ja, det gjorde M och hade kanske 5 minuter till att göra det och koppla det till de individuella ögonblicken och sedan publicera dem.” (Fältanteckningar, 7 april)

Utifrån detta så tolkar jag ändå att pedagogerna är införstådda i att metodiken och verktyget i sig är uppmärksamhetskrävande. Detta visade sig vid ett tillfälle när alla avdelningens barn skulle ha gemensam aktivitet i vad som kallas ”rörelserummet”. Ett större rum, liknande en mindre gymnastiksal, med mjuka mattor och ett förråd med olika redskap. Där finns även en ljudanläggning, vilken var styrande för den här dagens aktiviteter.

”M, K och P samlas vid ett tillfälle intill stereon för att titta på det M filmat eller fotat. Därefter, när aktiviteterna fortsätter så avviker M in till rummet med ljudanläggningen för att skriva eller göra något annat på mobilen. Detta sker simultant när M sätter på och av musiken. Jag blir uppmärksam på att M blir aningen disträ när hon försöker sig på denna multitasking. M fortsätter under en ganska lång tid att skriva, eller antagligen Pluttra, på mobilen samtidigt som hon sköter stereon. Jag tolkar det som att M ser detta som ett tillfälle där hen kan Pluttra utan att vara frånvarande.” (Fältanteckningar, 27 april)

Då mobilen är det centrala verktyget för dokumentationen som M, P och K gör, samtidigt som den är uppkopplad mot wifi-nätverket så finns Pluttra alltid närvarande. Turkle (2011, s.161) menar att, om något sker partiellt, som när M delvis interagerar med mobilen och samtidigt sköter musiken, är det engagemanget med mobilen som tar störst fokus. Det är här Gillbergs (2014) teori om uppmärksamhetssamhället blir relevant. Visserligen är det ofrånkomligt att pedagogerna på Solrosens avdelning har utvecklat en arbetsmetodik att försöka

dokumentera de unika ögonblicken i nuet. Men som P berättade för mig i en annan situation var att hen när det var lugnt passade på att ladda in bilder på ögonblicken från aktiviteterna för att så snart som möjligt publicera dem. När P publicerar materialet i Pluttra, innebär detta att föräldrarna till de berörda barnen får en pushnotis i sin mobiltelefon, att det skett en publicering i Pluttra. Gillberg (2014, s.10) menar att när någon dokumenterar nuet, eller i detta fall de unika ögonblicken, så kan denna process ta ett allt större utrymme ifrån att vara fysiskt närvarande.

Vid ett annat tillfälle så befann jag mig i personalrummet för att invänta den tid jag skulle vara på Solrosens avdelning. P kom då in och började prata med en annan person som både jobbar på Blommans förskola men som har sitt barn på en annan som också använder Pluttra. Den här personen frågar P lite om Pluttra och vad som bör betraktas som tillräckligt i form av hur ofta publicering i Pluttra sker. P svarade då att:

”[D]et absoluta minimum är två gånger per vecka. Sker det en gång i månaden menar P att det är nästintill katastrofalt dåligt. Och att personen P pratar med bör ifrågasätta detta och fråga på vilket sätt de istället för sin dokumentation.” (Fältanteckningar, 27 april)

Här blir Gillbergs (2014, s.55) resonemang kring vad som definierar internet och hur sociala medier har en så pass avgörande roll i det digitala samhället återigen relevant. Dels så menar hon att internetanvändarna allt mer fungerar som producenter, men att de i slutändan också är de som konsumerar innehållet de själva producerat. Detta är relativt tydligt när det gäller hur de på avdelningen Solrosen jobbar med Pluttra, vilket kommer utvecklas längre fram i analysen. Gillberg (2014, s.86) menar att i förhållande till att dokumentera en tillvaro eller en situation, så bidrar det oundvikligen till en narrativ form av det som pågår i det upplevda nuet. Dock så är ju Pluttra ett slutet system och inte ett socialt medium. Men ändå så är det i enlighet med Turkles (2011, s.11-4) resonemang hur tekniken har krympt, eller snarare omdefinierat, det sociala och fysiska rummet. Hon menar att tjänster som Skype eller Facebook blir ett substitut till den fysiska intimiteten. Pluttra kan därmed kopplas samman med Turkles (2011) poäng i det att systemet, till viss del, fungerar som ett substitut för föräldrarna, som inte kan vara fysiskt närvarande vid de unika ögonblicken med deras barn, som har publicerats.

Närvaron i förhållande till Pluttra kan därmed tilldelas två betydelser. För det första att när pedagogerna Pluttrar så befinner de sig inom ett telepresence, de är fysiskt närvarande i rummet, men deras uppmärksamhet är till stor del fokuserad på skärmen under kortare stunder. För det andra är det att det fysiska avståndet krymper mellan barn och föräldrar. Föräldrarna ges möjlighet att vara närvarande vid de unika tillfällena (i.e. ögonblicken) som pedagogernas, och ibland barnens dokumentationsprocesser, fångar och sedan publiceras i Pluttra.

6.2 De automatiserade och producerade ögonblickens angelägenhet

I mina intervjuer med pedagogerna D och F på Dungens förskola frågade jag dem inledningsvis hur de skulle beskriva Pluttra för en person som aldrig hört talas om det. Båda två svarade att Pluttra främst var ett dokumentationsverktyg som riktades till föräldrarna. Som de båda uttryckte är verktyget till för att presentera och skapa en inblick i verksamheten genom den dokumentation som görs. Detta fullföljer till viss del mitt resonemang ovanför. F förklarar dock att:

”det är jag som har startat igång Pluttra nu på denna avdelning. Men där jag jobbade innan där blev det en dialog mellan föräldrarna och pedagoger också. ’Ja, Jag såg bilden... alltså... att ni gjorde det eller det’. Och att i det, som att föräldrar och barn, när de kommer hem ’ja titta, vad gjorde ni här?’, att det blir en dialog mellan föräldrar, barn och pedagoger.” (Intervju med pedagog F, 10 maj)

På Dungens förskola så ligger de ett år efter dem på Blommans förskola i att använda sig av Pluttra. De har helt enkelt inte haft samma tidsutrymme att få in det i sin arbetsmetodik. Så därför tolkar jag det som att både D och F i sin beskrivning av vad Pluttra är för något, utgår ifrån den rådande kulturella normen när det kommer till digitala medier. Den norm som både Gillberg (2014) och Turkle (2011) betonar, att tekniken medför möjligheter att dokumentera och presentera ett upplevt nu, antingen i en realtid eller retrospektivt, men att det sker avskilt rent fysiskt, i förhållande till den avsedda mottagaren.

Men för att gå vidare i min analys kommer jag nu fortsätta utifrån det tillfälle när P hade en grundgenomgång för ett antal pedagoger i kommunen, framförallt i hur de skapar och hanterar funktionen ”ögonblick” i Pluttra. Det är under denna genomgång som P bestrider den uppfattning som D och F har, nämligen att: ”Pluttra är till 95 % ett verktyg för oss som pedagoger, och 5 % för föräldrarna” (Fältanteckningar, 12 april). Vilket Lindgren (2012, s.337) antyder är den generella positiva uppfattningen av den pedagogiska dokumentationen, att det är ett hjälpmedel för pedagogerna. Dels är det vid detta tillfälle, men även när jag gått igenom Lin Educations instruktionsvideos på YouTube (Lin Hjälpsteam, 2015) som själva automatiseringen som sker inom systemet blivit påfallande.

”P visar att det finns inställningar som motsvarar föräldrarnas önskemål. Om barnen får vara med på bild eller överhuvudtaget inte alls får vara aktiva i Pluttra. P visar hur man gör ett barn inaktivt och/eller inte får vara med på foto genom att man klickar på en ’on/off’ knapp. *Systemet kommer sedan varna* för när ett barn är inaktivt, eller inte får vara med på foto. P berättar att det även går att arkivera barn. Detta arkiveras i fem år. Så föräldrar har möjlighet att exportera materialet fem år efter att barnet lämnat förskolan. P poängterar att ’ögonblick’ absolut inte ska vara några ’söta’ bilder. Pedagogerna bör redan i dokumentationsprocessen reflektera ifall det är deras [pedagogernas] perspektiv, om det kan vara kränkande för barnen och utifall det är själva situationen som är i fokus.

Barnen ska i största mån även alltid godkänna att bilderna publiceras på Pluttra.” (Fältanteckningar, 12 april)

Carrs (2014, s.12) resonemang kan här möjligtvis tillämpas, om att en dator, eller som i detta fall ett digitalt verktyg eller system, kan utföra i förhållandevis komplicerade uppgifter som vanligtvis är förenat med människans fysiska handlings krafter eller mentala förmåga. Systemet som P förklarar i sin genomgång hanterar per automatik de barn som inte ska vara aktiva eller finnas med på fotografier. Systemet gör då ett automatiskt beslut och utfärdar en varning om att material om det aktuella barnet inte får publiceras, alternativt är inaktivt. Att Pluttra automatiskt varnar pedagogerna när något barn inte får publiceras är något som Carr (2014, 67-72) tar upp som ett riskmoment i förhållande till automatiseringen. Dels i det som han benämner som ”automation complacency”, men även i det han benämner som ”automation bias” där de båda syftar till att tilliten till, i detta fall Pluttra, att som system inte gör några fel, eller att det förmår pedagogerna att bli mindre kritiska. Ju mer bekväm en människa blir i förhållande till ett digitalt verktygs automatisering och att det upplevs som ofelbart och säkert, blir det därför viktigt att systemet återkopplar till användaren i någon form enligt Carr (2014, s.70).

Men Pluttra ger dock en slags form av ”negativ” återkoppling, något som sker just i och med varningen. Pedagogerna som hanterar verktyget måste själva klicka bort de barn som systemet varnat för. I denna interaktion mellan Pluttra och pedagogerna bidrar det till att de blir mer observanta och delaktiga i hanteringen av systemets automatik (Carr, 2014, s.72).

Utifrån genomgången är det även tydligt hur P lyfter fram, dels det som beskrivs av Skolverket (2015, s.15-7) i förhållande till den pedagogiska dokumentationen. Men även det att hen befinner sig i symbios med Svennings (2011) kritiska granskning av den pedagogiska dokumentationen. Det är en skillnad i innebörden av begreppen *barnperspektiv* och *barnens egna perspektiv* (Svenning, 2011, s.46-7). Barnperspektivet är det som vuxna utgår ifrån och därmed är det viktigt att alltid fråga barnet om lov innan publicering, för ett barns egna perspektiv kan endast uttryckas av det enskilda barnet (Ibid., 46-7).

”P förklarar sedan hur de skall tänka för att skriva en reflektion till ett ögonblick. Att det inte ska vara för att göra en pedagogisk dokumentation. Den pedagogiska dokumentationen är enbart till för pedagogerna och förskolans verksamhet. Det är inget som föräldrarna ska veta. För allt som publiceras i Pluttra blir tillgängligt för föräldrarna. LPFÖ är en viktig funktion för att urskilja viss statistik förklarar P. Avslutningsvis påpekar P att det i reflektionerna är viktigt att skilja mellan vad som är en *planerad* och *spontan* situation. P visar hur enkelt det går att koppla varje ögonblick individuellt till just de barnen som varit delaktiga och medverkat.” (Fältanteckningar, 7 april)

Svenning (2011, s.85-6) anser att dokumentationen har sina fördelar i förhållande till att exempelvis generera en trygghet och att ”våga exponera sig på rätt sätt”. Hon anser det betydelsefullt att redan i förskolan skapa goda förutsättningar för barnen inför det samhälle som de kommer att befinna sig i, med andra ord det digitala samhället. Men precis som P går igenom så är reflektionsarbetet väldigt viktigt i samband med dokumentationen. Något som Svenning (2011, s.93) och Lindgren (2012, s.339) påpekar är att det måste reflekteras över vems behov det är som tillgodoses när dokumentationen sker. Reflektionen över vad som dokumenteras är således central även i samband med pedagogernas analyser och i det efterföljande arbetet (Svenning, 2011, s.95).

Jag hade möjligheten att vara närvarande vid två av Solrosens pedagogiska reflektions-, analyserings- och planeringsmöten, som de har avsatt en timme för varje vecka. Vid dessa tillfällen har just ögonblicksbilderna i Pluttra varit centrala.

”Det är en timmes reflektionsmöte med P, K och M. De börjar med en genomgång av ögonblicksbilderna som dokumenterats föregående vecka. Under genomgången av dokumentationen kan pedagogerna se individuella utvecklingsprocesser, som de reflekterar över hela tiden. Pluttra ger enligt pedagogerna möjlighet att reflektera mycket över vad barnen klarar själva. Varje ögonblick har dokumenterats med 2 – 8 bilder. När pedagogerna går igenom ögonblicken sker det genom att klicka sig igenom alla barn i avdelningen. Jag kunde se att de försökte hitta röda trådar i barnens aktiviteter och utveckling. De diskuterade även gruppdynamik inom de uppdelade grupperna. De har en otrolig koll på de olika barnens individuella egenskaper.”
(Fältanteckningar, 11 april)

Jag kan inte undvika att dra paralleller till Gillberg (2014, s.55) när dessa pedagoger analyserar och reflekterar över föregående veckas ögonblicksbilder. Pedagogerna, och/eller barnen, är de som står för produktionen av dokumentationsmaterialet. När de under mötet reflekterar över och analyserar detta är det förenligt med att de således konsumerar det som de själva har producerat. När de sedan försöker finna olika röda trådar, så kan det likna Gillbergs (2014, s.86) diskussion om hur individens (i.e. barnens) intryck eller uttryck förhåller sig till, en form, av löpande skildring av vad som hänt och hur de kan gå vidare.

Carr (2014, s.114) menar att utvecklingen går mot att datorer blir allt mer beslutsfattande vilket har med att göra med att verktyg som Pluttra samlar på sig information som går att analysera i allt mer sofistikerade och detaljerade sambands- och kalkyleringsutmaningar. Det som skedde under detta reflektionsmöte var dock att pedagogerna med hjälp av viss automatisering skapade sig en överblick av enskilda barn såväl som gruppdynamiken. Ögonblicksbilder och enskilda kopplingar till barn eller allmänna reflektioner, sker alltså med hjälp av systemets algoritmer, som gör det möjligt att urskilja exempelvis kopplingen till

bilderna men också barnens anknytning till varandra och deras emotionella ställning och drivkrafter (Carr, 2014 s.116).

Eftersom pedagogerna på Solrosen använder Pluttra som ett verktyg för att analysera föregående veckas aktiviteter och planera inför den kommande veckan, medför det att pedagogerna bör vara medvetna om, utifall det uppstår oväntade situationer, att de även kan hantera dessa (Carr, 2014, s.70). När en kritisk situation uppstår så måste, pedagogerna i det här fallet, kunna vara flexibla och hantera flera omställningar, vilket kan skapa en ökad arbetsbörda eller osäker arbetsmiljö (Ibid., s.91). Detta inträffade faktiskt när jag skulle närvara på ett andra reflektionsmöte, som på grund av personalbrist, dock blev inställt. Den här dagen så skedde hela veckoplaneringen genom pedagogernas flexibilitet och yrkeskunskap. De hade förmågan att snabbt kunna göra en temporär veckoplanering. Som Svenning (2011, s.99,101) poängterar, om arbetet sker digitalt så är datorer eller surfplattor bra hjälpmedel i dialogen mellan barn och pedagog, men att detta också ställer höga krav på engagemang och kompetens i arbetslaget (Ibid., 99,101).

”Jag kommer in på avdelningen och det är något kaotiskt. P och K hinner med en femminuters genomgång och skriver ner något snabbt i kalendern.” (Fältanteckningar, 18 april)

När jag senare får tillfälle, så pratar jag med M ute på gården om hur planeringstimmen är så pass avgörande i deras planeringsarbete, där också Pluttra spelar en avgörande roll. När denna timme föll bort så ledde det till oväntade följder. Men ändå så, i den något kaotiska delen av förmiddagen, så skapar P snabbt en aktivitet genom att dela ett skumgummirör till kulbanor. P upptäcker snabbt hur ett barn lyckas passa in formen av det halva röret i ett hål och dokumenterar detta snabbt med mobilen. Därefter reflekterar P med K över uppfinningen. Senare under veckan så observerar jag både vad Ks grupp och vad Ps grupp gör.

”K gör ett försök med sin grupp att fästa magneter på toarullar som skall bli en kulbana. Dock så var magneterna för svaga och det var vad K dokumenterade, hen berättade att hen skulle prata med barnen om detta skulle publiceras eller inte på Pluttra.

Jag går därefter in till Ps grupp som målar fötter. Sina egna och dinosauriefötter. P har låtit barnen dokumentera processen själva. Jag får titta på bilderna och barnens bilder är väldigt fokuserade på vad de har gjort. Det har blivit 18 bilder sammanlagt och P frågar barnen om det är ok att hon publicerar bilderna och vad de tycker att hen ska skriva att de har gjort.” (Fältanteckningar, 20 april)

Även här så framgår det att dokumentationen sker enligt Skolverkets (2011; 2015) riktlinjer att involvera barnen i dokumentationsprocessen. Vilket även Svenning (2011, s.98) argumenterar för, att barnen ibland, eller snarare ofta, måste få sköta kameran.

Vid nästa planeringsmöte så uttrycker pedagogerna att de trots förra veckans strul ändå befinner sig i fas. Det är dock den föregående veckans dokumentation som utgör denna veckas uppföljning av aktiviteter och som är central i planeringsarbetet.

”Vi är i ’rörelserummet’ och börjar med leken ’hela havet stormar’ där de lägger ut rock-ringar på golvet. M dokumenterar inledningsvis med mobilen. Barnen springer runt till musiken och M stänger sedan av den och barnen ska då ställa sig inom en rock-ring. Vart efter plockar pedagogerna bort ett par ringar så de blir färre. K sätter sig ned med ett av barnen som inte fick tag i en ring. Sedan är K aktiv med att dokumentera med mobilen när barnen leker. Aktiviteten slutar med två vinnare.

Nästa lek är ’kinesiska muren’. Barnen delas in i tre grupper och sedan utses två barn till vakter som ska stå på muren, mjuka mattor som lagts ut på rad, och försöka fånga de andra barnen när de tar sig över muren för att samla ärtpåsar. M är aktiv med att dokumentera vad som händer med mobilen. P och K är med och hjälper till i två av ’lagen’ med att springa och hämta ärtpåsar. M dokumenterar sedan när de tre grupperna räknar hur många ärtpåsar deras grupp samlat ihop. M dokumenterade både när de sprang och när de räknade.

Tredje och sista leken är ’dansstopp’, M sköter fortfarande stereon och dokumenterar samtidigt. Första låten som spelas är ironiskt nog ’Ta en groupie’. M tycks filma nu när barnen rör sig i rummet till musiken. P passar även hen på att dokumentera ett barn som står på pallar, liknande ett podium eller en scen.” (Fältanteckningar, 27 april)

Morgonen efter så kommer K in i personalrummet och vi pratar om gårdagens aktiviteter i rörelserummet och jag påpekade lite förundrat att de valde att filma mycket av dokumenteringen, varpå K svarar ”ja det fungerar så bra att filma när de rör på sig så mycket över en så stor yta.” K berättade därefter om det som även jag observerade, att P la märke till ett barn som urskilde sig från de andra under ”dansstopp”. Sen klargjorde K att P även hade pratat och visat filmen för barnet och frågat att det var OK att Pluttra filmen.

Gillberg (2014 s.10) menar, som tidigare nämnts, att processen med att dokumentera nuet allt mer prioriteras framför den fysiska och direkta närvaron. Just att fånga alla speciella och unika ögonblick som skedde i rörelserummet bidrog även till att alla tre pedagoger, delvis samtidigt, men även under olika tillfällen dokumenterade samma situationer. Enligt Turkle (2011, s.155-6) är det tekniken som möjliggör att interaktionen, eller i detta fall dokumentationshjälpmedlet, alltid finns tillgängligt. När mobiltelefonen är valet av verktyg, varför då fota när det går att filma med den? Men som hon dock anser, är att närvarandet rent fysiskt påverkas därefter. När alla tre pedagoger är i full aktion med att fokusera på aktiviteterna genom glasskärmen på mobiltelefonen, så är det främst den visuella sinnesförmågan hos pedagogerna som är aktiverad (Carr, 2014, s.219).

För att runda av detta tema så ska jag avsluta med när jag för första gången fick möjlighet att observera när barnen var delaktiga med att själva dokumentera dagens aktivitet med hjälp av surfplattorna. Samtidigt så kunde jag observera pedagogernas agerande under dessa situationer.

”K frågar ett av barnen om hen är sugen på att fotografera när tre av de andra barnen är med M och bakar på ’torget’. K är noga med att uppmuntra, förklara och påpeka för barnet att hen själv får bestämma vad och hur hen ska ta bilderna. Det blir ett ivrigt knappande på avtryckarknappen så alla bilder blir i likartade perspektiv. K frågar om hen kanske ska fota från andra sidan och de går runt köksön och tar någon bild. K går sedan igenom de bilder som barnet har tagit och de reflekterar tillsammans över vad som finns med på bilderna.

När degen är färdigjäst och det är dags, för de barn som vill, att baka bullarna. K försöker då få ett barn att dokumentera, men ett annat barn tycks vara mer intresserad av att sköta dokumentationen. Så hen tar över surfplattan. K är hela tiden med och instruerar och uppmuntrar till att barnet får fota och dokumentera precis som det vill. Jag förflyttar mig så jag står bakom K och barnet och K är verkligen noga med att återigen uppmuntra barnet till att dokumentera precis så som det själv vill. De går sedan iväg och jag befinner mig inte tillräckligt nära för att höra och se när K visar för barnet bilderna som hen fotat. Men jag kan se att barnet bläddrar vant mellan bilderna.” (Fältanteckningar, 28 april)

Utefter LPFÖ och manualen för hur den pedagogiska dokumentationen ska ske (Skolverket, 2011 & 2015) så är, enligt Svennings (2011, s. 99,101) grundtagande, M, K och P på Solrosens avdelning ett välfungerande arbetslag. De är varierande i hur de sköter den digitala dokumentationsprocessen och är hela tiden uppmuntrande, har en dialog och reflekterar hela tiden tillsammans med barnen utifrån vad som dokumenteras. Medan då pedagogerna F och D befinner sig i en annan sits på Dungens förskola. Där är F drivande i att verkligen skapa ett liknande arbetsförhållande som de har på Blommans förskola, då hon är engagerad och anser Pluttra vara ett viktigt verktyg när det kommer till sin fulla rätt. Men både F och D förklarar att de är beroende av surfplattor eller datorer för att dokumentera, medan de på Blommans förskola helt klart har en teknisk fördel med mobiltelefonen som ett centralt verktyg.

6.3 Mobiltelefonen, surfplattan och/eller laptoppen?

”När jag och P kommer in på avdelningen så berättar M att vi precis missade någonting fantastiskt. Barnen hade gjort trianglar och fyrkanter av kulor. M sa att hon filmat de tre olika grupperna. Barnen fick sedan visa oss vad de hade gjort en gång till och förklara hur de gjorde det. P återkopplar genast detta till ett tidigare matematikexperiment som de gjort med sand. P tar fram laptoppen och visar bilderna på när de mätte upp lika mycket sand i glas och sedan hällde över det i två olika stora burkar och ställt frågan om det fortfarande vara lika mycket sand i dem. Om barnen kunde identifiera hur det kunde bli så. Att det berodde på att burkarna var olika stora. M visar sedan filmklippen på

mobiltelefonen från när barnen gjorde trianglar och fyrkanter. För K och P tycktes detta intressant att få se. Barnen var dock inte vara lika intresserade längre.” (Fältanteckningar, 18 april)

Som jag beskrev i det föregående avsnittet så hade jag ännu inte sett varken personalen eller barnen interagera med en surfplatta när den här situationen uppstod. Samtidigt avslutade jag det avsnittet med att de på Dungens förskola är beroende av surfplattor, datorer, skrivare och vanliga digitalkameror i sina dokumentationsprocesser. Eftersom Blommans förskola agerar testpiloter av Pluttra och därmed ligger ett år framom alla andra förskolor i kommunen så har det med stor sannolikhet inte utvecklats en standardrutin för användandet av Pluttra. Söderström (2010, s.21-5) anser att avsaknaden av en standardrutin för användandet inom hela verksamheten är avgörande. Så det är därmed Blommans förskolas ansvar att utveckla detta. Samtidigt så poängterar Söderström (2010, s.21-5) att när det inom en verksamhet arbetas med flera olika typer av system, mjukvaror eller hårdvaror så leder det allt som oftast till att det hjälpmedel som används minst är det som även anses vara minst viktigt att ta sig an. Något som speciellt visade sig när jag intervjuade D och F på Dungens förskola:

Jag: ”Ni har väl använt Pluttra i... eller ni har väl implementerat det här på Dungens förskola under höstterminen?”

D: ”Nja, det är inte implementerat egentligen. Utan det är några avdelningar som kommit igång med det. De gör det inte som det är meningen... Det ska ju egentligen skötas helt och hållet från Ipaden, det här, vilket inte låter sig göras här i huset för vi har inte den bandbredden helt enkelt. Det tar dagar att ladda upp en bild ifrån en Ipad. Och då får man ju göra det på de fasta datorerna helt enkelt.”
(Intervju med pedagog D, 10 maj)

Här framgår det att D känner en frustration kring tekniken och bristen på en standardrutin i förhållande till den kommunala verksamheten. F till skillnad från D har ju, som tidigare återgetts, varit drivande i att få igång Pluttrandet på Dungens förskola. I samband beskrivningen av hur kämpigt det är att vara ensam om att driva på alla de andra i personalen så berättar F att:

”Nu har jag fått mina kollegor att ta bilder med Ipaden. Det gjorde de ju inte ens i början, utan det skulle ju vara den här vanliga... ehm...”

Jag: ”... Digitalkameran?”

F: ”Ja precis.”

Det jag ovan lyfte fram med Söderströms (2010, s.21-5) reflektion, när en arbetsplats har flera olika redskap, är det vanligt att det verktyg som används i minst utsträckning även anses ha mindre betydelse att ta i bruk. Detta blir tydligt lite längre fram i intervjun när F utvecklar hur hen mer eller mindre tog kontrollen på sin avdelning, så styrker inte F riktigt Söderströms (2010) resonemang:

F: ”Som, Ipadens som låg här, var ju att barnen bara skulle spela på, så jag tog en av dem och väck med alla spel, denna är bara för dokumentation. ’Jahaja, jaja!?’”, och så hade vi det ju på den förra förskolan som jag jobbade på, vi hade en Ipad som bara personalen fick använda för att Pluttra, dokumentera, picolage och hela den där biten. Sen fick de ju spela på de andra. Men just den var bara personalen.”

Jag: ”Skulle du... om du... som jag nämnde förut om att de på Blommans förskola använder mobiltelefoner. Skulle du också föredra en annan hårdvara för just dokumentationsbiten?”

F: ”Ja, jo, just för när man går iväg och sådant. För [Ipaden] är ju rätt klumpig att springa undan med och fotografera med när man är iväg. Här på förskolan kan man ju bara lägga bort den. Men ehm... det hade ju varit bra med en Iphone och fotografera, men vi är ju inte där ännu.” (Intervju med pedagog F, 10 maj)

Det som framgått i de ovanstående avsnitten är ju att mobiltelefonen är det centrala verktyget för pedagogerna på Solrosen att smidigt kunna dokumentera de unika ögonblicken. Om pedagogerna på Solrosen nu ser denna metod som mest fruktbar, borde ju det därmed leda till att bli en standardrutin för alla förskolor i kommunen. Men för att vidareutveckla Fs engagemang och som hen upplever i kollegernas ointresse, förefaller det, enligt Söderström (2010, s. 29-31), att Pluttra måhända kan upplevas som en pålaga. Något som ligger utanför pedagogernas egentliga arbetsuppgifter. Detta är något som D tycks uppleva och som hen uttrycker det:

”[...] det är ett nytt pålägg helt enkelt, som man måste ta ställning till och som man måste jobba med utöver allt annat som man måste jobba med. Det tar fokus ifrån det man egentligen är satt att jobba med. D.v.s. jobba pedagogiskt med ett gäng ungar.” (Intervju med pedagog F, 10 maj)

Här är Söderström (2010, s.32) liksom Andreasson & Dovemark (2013, s.481,488) överens om att det är i förhållande till hur porten för den privata sektorn har öppnats i relation till Skolverkets krav på pedagogisk dokumentation. Det är i sambandet mellan IT-branschens framfart och verksamheternas IT-ansvariga som är drivande i digitaliseringsprocesserna av så mycket som möjligt (Söderström, 2014, s.32; Graeber, 2015 s.133). Därtill menar Söderström (2010, s.35-6) att verksamhetens hunger efter statistik, som systemen genererar, blir ett centralt säljargument från de som tillhandahåller de digitala tjänsterna, verktygen och systemen. Han tillägger även att det utifrån de statistiska förehavanden som systemen i sin tur bidrar till även genererar en ökad kontroll och övervakning. Även Carr (2014, s.108) och Andreasson & Dovemark (2013, s.486) reflekterar över statistikens betydelse i förhållande till kontroll och övervakning. Men som Carr (2014, s.108) också tillägger, är att datorn även ses som ett verktyg i den enskilde personens användande och som leder till ett ökat oberoende.

Dessutom finner Söderström (2010, s.55-63) att en märkbar stressfaktor hos dem som använder ett system, är hur de upplever gränssnittet och hur det påverkar interaktionen med det.

”P klagar lite på att det är krångligt att skriva på telefonen.” (Fältanteckningar, 7 april)

Här uttrycker P sin frustration som kan relateras till gränssnittet. Nog för att mobiltelefonen tycks vara föredömlig när det kommer till att dokumentera nuet. Men när det kommer till att skriva så är Pluttras gränssnitt mer anpassat för surfplattor eller datorer.

”Jag har kunnat se vid olika tillfällen att K är den i arbetslaget som är minst bekväm med de tekniska verktygen och frågar ganska ofta P eller M om vissa saker som inställningar och liknande. Detta visade sig en aning när hon skulle bläddra fram till de senast tagna bilderna.”

”M tycks vara lite mer van vid surfplattans och kamerafunktionens gränssnitt. Och förklarar snabbt när K påpekar att kameran är i selfieläge. ’tryck på ikonen med pilarna i hörnet’ svarar M snabbt. Det tycks finnas inom arbetslaget olika grad av ’teknisk’ kunskap.” (Fältanteckningar, 28 april)

Här är det dock surfplattans inbyggda kamerafunktion som gör sig gällande. Men även surfplattan har ju sitt egna gränssnitt. Så låt säga att Ks utbildning i Pluttra och att de, som arbetslag, hjälper och stöttar varandra, samtidigt som metoden används dagligen så finns det ändå en parallell till Söderströms (2010 s.83-93) påstående om att det ofta är en konsekvens av bristfällig utbildning. I detta menar han att det kan finnas flera förklaringar. Det kan delvis bero på att kommunikationen mellan leverantören och verksamheten som köpt tjänsten inte varit tydliga nog om dess komplexitet, något som kan leda till att användarna avfärdar systemet och fortsätter i de gamla vanliga spåren (Söderström, 2010, s.92). Något som bekräftas av D och F på dungens förskola. Men det är även något jag reflekterade över när jag observerade Ps genomgång av Pluttra som pågick under en och en halv timme.

”Pedagogerna sitter med olika typer av ’uppkopplade prylar’, som mobiltelefoner, laptops och surfplattor. Inledningsvis uppstår även en liten diskussion om internetuppkoppling. Vissa verkar ha problem att ansluta till wifi-nätverket. En av pedagogerna tycks ha problem med att komma in i Pluttra via laptoppen.” (Fältanteckningar 12 april)

Inför implementeringen av ett nytt system så är det ofta utbildningen av personalen som inte ges tillräckligt med utrymme (Söderström, 2010, s.83-93). Den här genomgången som jag var närvarande vid så upplevde jag att deltagarna inte var riktigt förberedda. Genomgången är ju dock ett steg i riktningen mot att skapa en gemensam struktur och förhållningssätt till Pluttra inom hela kommunen. På grund av att kommunen tycks sakna den standardrutin eller för den delen, standardvalet av de fysiska hjälpmedel som krävs för användandet av Pluttra inom hela verksamheten, kan enligt Söderström (2010, s.21-5) vara bidragande faktorer. Enligt pedagogen D på Dungens förskola, så har kommunen genomfört en upphandling av Ipads, och att den

omfattar ett så pass stort antal att varje avdelning i kommunens förskolor har fått tre stycken till sitt förfogande. Så varför sitter då de fem närvarande pedagogerna vid genomgången med helt olika plattformar? Alla borde ju ha haft med sig en av de tre Ipads som deras avdelning förfogar över. I och med det är det ju tankeväckande att det är vid sådana här tillfällen som kommunen bör ha skapat en standardrutin inför exempelvis valet av hårdvara. Eller är det som Graeber (2015, s.39) antyder, att det är ett byråkratiskt ändamål som gått lite snett? Att standardvalet av utrustning inom kommunens upphandling inte uppfattas som en beståndsdel i den pågående utvecklingen av standardrutinen i hur Pluttra ska användas.

Om sedan detta är ett efterskalv av att det i projektplanen har havererat rent tidsmässigt för att planlägga och strukturera utbildningen i Pluttra, där standardvalet av utrustning borde vara genomgående, kan jag bara spekulera i (Söderström, 2010, s.85). Det kan likaväl vara att Lin Education i kommunikationen med de ansvariga på kommunen inte varit klara över att systemet har en inneboende komplexitet som medför att kommunen inte kunnat förutse vissa mänskliga faktorer (Ibid., s.85). Som att olika människor behöver olika lång tid att, dels befatta sig med nya tekniska verktyg, likväl som att hantera Pluttras gränssnitt på flera olika plattformar och deras gränssnitt. Det här är inget jag anser styrker Söderströms (2010, s.95-9) påstående om att det finns en tendens att skylla på användarna. Utan det är mer troligt att det är Lin Education som har brustit i sin förstudie med att identifiera målgruppen (i.e. pedagoger mellan 23 år och 65 år) som är väldigt viktiga beståndsdelar för att ge Lin Education den användarexpertis som behövs för att uppnå syftet med Pluttra (Söderström, 2010 s.136-7; Carr, 2014 s.179).

Men sen så en morgon, när jag kliver in på Solrosens avdelning möts jag för första gången av att en av avdelningens ”paddor” används:

”Klockan är 10.00 och barnen tittar på en film som några av barnen har gjort. M som håller i paddan så att alla barn kan se är tvungen att säga till ett av barnen att inte avbryta filmen genom att röra vid paddan. De tittar sedan på ännu en film där lego har använts. Det är en annan barngrupp som gjort denna film för två veckor sedan.

Resten av dagen är jag med Ms grupp i deras manusarbete, Under denna process sker ingen visuell dokumentation. Därefter så går vi tillbaka in till avdelningen. Där finns avdelningens två paddor och pedagogerna är noga med att tydligt förklara hur och när de ska användas.” (Fältanteckningar, 26 april)

Det som M gör är när hen visar filmen på ”paddan” är att hon återkopplar till något som barnen gjort tidigare. Här blir Ms val av medium förklarligt utifrån vad Pettersson (2015, s.232) förtydligar i förhållande till att begreppet deltagande kan ha många innebörder, det kan både

ges i uttryck genom att bara lyssna och titta aktivt för att sedan reflektera över det. Likväl som att det innebär att barnen aktivt utför ett visst moment (Pettersson, 2015, s.232). Ms metod skapar förutsättningar för barnen att först se och höra videoinspelningen som de själva varit delaktiga i att dokumentera när de har filmat, med en efterföljande reflektion tillsammans med barnen. Dunkels (2012, s.105) lyfter fram hur skolan, eller i detta fall förskolan, bör agera. Hon framhåller att barn inte relaterar exempelvis ”paddan” som något absolut tekniskt, utan att de är mer benägna att se det som ett vanligt redskap för att kunna kommunicera, eller bara ha roligt med, men som även är kunskapslyftande. Vilket M visade med sin pedagogiska yrkeskunskap vid detta tillfälle, med hjälp av en surfplatta. Petterson (2015, s.231) påpekar att det saknas en standardrutin även på det nationella planet i hur, var, vad och när en pedagog egentligen ska dokumentera. När jag följer med Ms grupp och sitter med i deras manusplanering inför filmen med dinosaurier så avstår M från att göra några visuella eller digitala dokumentationer under tiden denna process pågår. Men det är dock hon som antecknar barnens idéer i ett block.

Eftersom projektet med filmen är något som pågått under en tid och kommer att ta en tid att slutföra så är det vad Petterson (2015, s. 245) benämner *aktivitetsinteraktiv dokumentation*, att dokumentationen sker efter något som i förväg har planerats. Vid sådana tillfällen kan barnens passivitet öka och de är således inte fullt ut delaktiga i vad som dokumenteras (Pettersson 2015, s245). Dock så kunde inte jag se några tendenser till att barnen inte kom med sina egna synpunkter på vad filmen skulle handla om. Men emellertid så gjorde M vissa val för att kontrollera och styra processen i viss utsträckning, men inte så pass att M försattes i en situation där hen, i enlighet med Petersson (2015, s.245), tvingades till en tvivelaktig handling att känna sig tvingad att ta kontroll. Men det som Ms grupp genomförde i och med processen att komma på ett manus följde även det hon betecknar som en *retrospektiv dokumentationsprocess*, med en tonvikt på att utvärdering utgör en central del av dokumentationsprocessen. Ms grupp arbetade utifrån ett dinosaurietema då de veckan innan målat träd som ska fungera som kulisser i filmen. Dessa fungerade som en del av underlaget i dialogen mellan M och barnen. M påpekade även att de nästa gång skulle börja göra masker föreställande de dinosaurier som barnen ville agera som i filmen. M visade att hen förmådde att ge barnen mycket inflytande i det slutgiltiga resultatet (i.e. manuset), men även i dialogen när barnen skulle bestämma sig för vilka dinosaurier de skulle vara i filmen (Pettersson, 2015, s.245). Denna någorlunda komplexitet, som Ms olika praktiska och flexibla inställningar till vad dokumentationen innebär, med hänsyn till barnens egna intentioner, intressen och viljor, är som Pettersson (2015, s.245) menar, något som påverkar barnens delaktighet i dokumentationsprocesserna. För att skapa mer delaktighet bland barnen så agerade M utifrån

barnens intentioner och visade på en förmåga att vara reflektiv med vilken dokumentationsmetod som användes, vilket under denna aktivitet endast utgjordes av Ms anteckningar (Pettersson, 2015, s.245).

Dagen innan det som jag precis redogjort för, så hade jag tillfället att för andra gången närvara vid arbetslagets veckoplaneringsmöte.

”P gnäller lite igen över att mobilen inte är den bästa att arbeta med när det kommer till mer utförligare administrering. P skickar ett helt utklipp till pedagogistan¹.”

”Sedan följer en reflektion över att vissa av barnen är mer intresserade och kontrollerande över ’paddorna’ när de används. De diskuterar hur de som pedagoger kan få alla att vara delaktiga i dokumentationen. Avdelningen har två ’paddor’ som ska delas mellan 20 barn.” (Fältanteckningar, 25 april)

Innan det är dags att runda av detta avsnitt, så är det dels gällande reflektionerna som M, K och P gör under denna veckoplanering, men även att jag under mina observationer på avdelningen Solrosen ofta lagt märke till att mobiltelefoner, laptops och surfplattor nästan alltid kunde ligga obevakade på olika platser utan att barnen försökte röra vid dem.

I M, P och Ks reflektioner under mötet så är de dels besvärade över att barnen ska dela på två surfplattor. Precis som Dunkels (2012, s.105-8) påpekar agerar pedagogerna, enligt vad LPFÖ, ålagt dem till att arbeta för en jämbördig fördelning i användandet av surfplattorna på avdelningen. Men de har även kunnat lokalisera att några av barnen är mer krävande under de omständigheter när det kommer till användningen av surfplattorna. Men som jag tidigare återgett, i slutet av det föregående temat i analysen, så är K väldigt metodisk i att försöka rotera surfplattan mellan flera av barnen när de bakade bullar.

Så det är möjligt att de även var tvungna att vara mer kontrollerande i ett sammanhang som detta och förmå vissa av barnen att avstå från att vara delaktiga i själva dokumentationsprocessen men att pedagogerna då förklarar att de kan vara delaktiga på andra sätt. Betydelsen av att upprätthålla en jämlik fördelning och försöka få de barn som vanligtvis inte är så framträdande i att interagera med surfplattorna måste ges en chans att få sköta kameran. Det måste kanske ibland få väga lite tyngre. Det är precis det som Svenning (2010, s.98-9, 101) argumenterar för, att barnen måste få vara allt mer delaktiga i att sköta kameran, som i detta fall var den inbyggda kameran i surfplattan. Men hon menar ju även att ett sådant redskap underlättar dialogen mellan barn och pedagog, som när K kunde visa bilderna direkt för den som hade tagit dem och reflektera kring vad som fastnat på bilderna.

---

¹ Pedagogista är en arbetstitel på en person som har i uppgift att fungera som en pedagog åt andra pedagoger. Källa: <http://spraktidningen.se/blogg/veckans-nyord-pedagogista> hämtad: 2016-05-28

Men trots att det tydligen finns mindre svårigheter att fördela två surfplattor på 20 barn är jag ändå imponerad över att pedagogerna på Solrosens avdelning är så pass bekväma med att låta mobiler ligga utan uppsikt, surfplattor som ligger på laddning på golvet och att laptoppen får stå orörd på bordet. Det är vid något enstaka tillfälle som jag hört någon av pedagogerna säga till att låta bli en mobiltelefon.

”Jag kan se att en mobil ligger på laddning intill dörren och kojans. Jag har noterat flera gånger att mobilerna ligger obevakade på olika ställen men att barnen aldrig rör dem.” (Fältanteckningar, 18 april)

”Jag kan återigen se att mobilerna ligger obevakade och att datorn också är det utan att någon rör dem. Jag har dock inte sett någon padda ännu...” (Fältanteckningar 20 april)

”Nu är bullbakningen klar och det är fri lek. Nu är det första gången jag observerar att två barn har upptäckt den ’padda’ som hela tiden legat på laddning vid sidan av entrén. Det är två barn som tycks funnit ett spel som de spelar. Även den andra ’paddan’ som tidigare användes vid dokumentationen används nu till spel. Jag upplever att barnen inte kivas om vem som skall spela eller använda ’paddan’ utan de som inte aktivt klickar på ’paddan’ sitter bredvid och kollar och kommenterar. Detta sker utan att någon av pedagogerna har ett ’direkt’ vakande öga över barnens användande ’paddorna’.” (Fältanteckningar, 28 april)

Som Dunkels (2012, s.105-8) understryker så innehar pedagogerna en särskild kompetens, likt hur arbetslaget på Solrosen och pedagogen F på Dungen förskola, ständigt förhåller sig engagerade och fortsätter att utveckla sin metodik utifrån de rådande omständigheterna. Som pedagoger har de, enligt henne, tillfället att, delvis med hjälp av Pluttra, bidra till att tidigt börja reflektera och skapa en dialog med barnen kring fenomen som är förenligt med den omfattande infrastruktur som internet utgör idag. Att barnen endast ett fåtal gånger, på eget bevåg, greppat tag i en surfplatta eller försökt norpa till sig en mobiltelefon. Jag kan föreställa mig att under de två år som Pluttra varit ett naturligt inslag i vardagen för barnen på Solrosen är en del av förklaringen. Men även att det i de svenska hemmen nu omges, utöver en eller två datorer, även utökats till att en majoritet av hushållen införskaffar sig en eller flera smartphones och surfplattor (Findahl & Davidsson, 2015, s.12-3). Att barnen omges av uppkopplad teknik i varierande miljöer, kan likaväl vara av betydelse att de inte lägger lika stor vikt och intresse av tekniken som något nytt, spännande och ovanligt.

Innan vi går vidare till nästa tema så tänker jag att Ps resonemang angående tiden före och efter Pluttra får ta vid i denna diskussion. P förklarar att hen personligen upplever att Pluttra reducerat den administrativa biten med att sköta dokumentationen har kortats ned med ungefär 2 – 3 timmar varje vecka.

”P berättar att de [innan Pluttra] först tog bilder med en vanlig digitalkamera, sen förde över det till datorn och skrev sedan ut dem på en, ’såklart’, krånglande skrivare. Bilder och kommentarerna var mer krävande att sälla ut. För varje dag så hängdes de laminerade dokumenten upp under veckornas dagar. För att nästa vecka göra om samma process igen. Detta samlades dock sedan in i individuella pärmar som barnen kunde bläddra i själva när de ville. Detta tycker P är lite synd, att Pluttra begränsar denna slags möjlighet i nuläget, så som det ser ut nu.

Men P poängterar dock att denna administrativa biten som Pluttra medfört har kortats ned med uppskattningsvis två timmar varje vecka. Jämfört med hur det var innan upplever P att Pluttra är ett verktyg som för deras arbetslag sparar oändligt med tid. Uppskattningsvis att det administrativa arbetet har kortats ner från 4-3 timmar till 1 timme under en vecka.

När en verksamhet eller ett företag tar beslutet att köpa in en digital tjänst eller system, så sker det oftast i utgångspunkten, att det ska generera positiva effekter i önskan om att både spara in på tid och pengar (Carr, 2014, s.17; Graeber, 2015 s.39). I det som P beskriver så har Pluttra effektiviserat det administrativa arbetet förhållandevis mycket. Men P uttrycker även att lite av den mänskliga aspekten har fått ett mindre utrymme när hen reflekterar över att barnen hade mer möjlighet att själva kunna använda sig av dokumentationen när den alltid fanns fysiskt närvarande. Men att det ändå är en så pass stor fördel att arbeta med Pluttra. Särskilt när det kommer till att lätta på pedagogernas omfattande arbetsbörda och att systemet fungerar som en avlastning i deras arbete (Carr, 2014, s.90). När jag under samma konversation frågar P om hon fördrar mobiltelefonen framför surfplattan när hen ska dokumentera, eftersom jag har noterat att hen ofta finner det besvärligt, när det kommer till att skriva på telefonen. Jag frågade även hur hen tänker kring att, i processen med att administrera materialet, inte alltid upplevs som totalt närvarande, varpå P svarade:

”Att samma distanserande uppstår vid anteckning med papper och penna, likadant om det sker en dialog med ett av barnen, eller med en annan av pedagogerna.” (Fältanteckningar, 25 april)

Carr (2014, s.12) har till viss del rätt, att Pluttra i pedagogernas arbete utgör ett ytterligare incitament, men det ersätter dock bara vissa delar i deras arbete, samt att det tillför ytterligare aspekter och påverkar pedagogerna i framförallt hur de jobbar med den pedagogiska dokumentationen. Men utifrån min tidigare diskussion om den upplevda närvaron så sker det inte enbart i förhållande till den nya tekniken. Men det är ju ändå utifrån just det, att Pluttra ersatt papper och penna, som gör det intressant ur ett digitalt och kulturellt perspektiv.

6.4 Samverkan mellan Pluttra och andra system, mjukvaror och hårdvaror

Söderström (2010, s.167) har en viktigt poäng i sitt resonemang som är förenligt med ett pedagogiskt dokumentationsverktyg som Pluttra. Både under mina observationer och intervjuer

så har det varit tydligt att det inom olika förskolor, hos olika arbetslag, hos enskilda pedagoger och i den övergripande kommunala verksamheten är beroende av flera olika verktyg och system när det handlar om den pedagogiska dokumentationen. Han anser att det, inom sådana verksamheter som är beroende av flera system, så måste det även vara så enkelt som möjligt att skicka information mellan dem.

Denna process med att arbeta med flera olika system, utöver Pluttra, gav sig först till känna när jag var närvarande under Solrosens veckoplaneringar.

”P och K stämmer av i den analoga kalendern om när de kan gå till lekplatser. Samtidigt kollar de väderrapporter på sina mobiltelefoner när det verkar bli bra väder.

Systemet *Stratsys* kom på tal, ett system som enligt pedagogernas förklaring, utifrån aktiviteterna i Pluttra omdefinieras och sedan sammanställs till statistik för politikerna i den övre delen av den kommunala verksamheten. Det är fyra personer på förskolan som har behörighet att administrera information i *Stratsys*.” (Fältanteckningar, 11 april)

Här finner jag det relevant att förklara vad *Stratsys* är. Enligt *Stratsys* själva (i.e. *Stratsys AB*) så tillhandahåller de tjänster och/eller verktyg som underlättar för exempelvis kommuner att ”på ett strukturerat sätt [...] få en organisation att jobba med strategierna för att nå mål och vision. [Med fokus på] planering, genomförande [samt] uppföljning och analys” (*Stratsys*, 2016). Alla förskolor i kommunen får in statistik utifrån de uppsatta målen i LPFÖ in i *Stratsys*. *Stratsys* genererar alltså statistik som den kommunala verksamheten sedan kan ta vidare ställningar utifrån.

Så utöver Lin Education så är även *Stratsys*, en privat aktör som hanterar information som genereras utav pedagogerna i Pluttra. Som både Andreasson & Dovemark (2013, s.481,488) och Graeber (2015, s.133) menar är att den offentliga sektorn till slut behöver förlita sig på att privata aktörer kan bistå dem med verktyg som anses vara till allmänhetens godo. Likaså uttrycker Carr (2014, s.195) att, inom sådana förbindelseleder mellan den privata och offentliga sektorn, blir vi tvingade till att lita på att informationen hanteras säkert inom dessa företag.

”Jag iakttar K lite när hon jobbar med PowerPoint. Detta är något som sker manuellt, att de för över bilder och kommentarer från Pluttra. Det finns alltså ingen funktion för pedagogerna att exportera över valda ögonblick till PowerPoint. Både K och P förklarar att det är i PowerPointdokumentet den *pedagogiska dokumentationen* läggs in. Vilket innebär att även de ’negativa’ reflektionerna läggs till de utvalda ögonblicks- och reflektionsmaterialen. Det som läggs in i PowerPointdokumenten kan pedagogistan se och kan lägga till sina reflektioner och kommentarer.

P sitter samtidigt och scrollar igenom Pluttra på mobiltelefonen och gnäller lite igen över att mobilen inte är den bästa för att arbeta med när det kommer till mer utförligare administrering, medan K

sköter PowerPointdokumentet på laptoppen. Alla tre diskuterar sedan vad som behöver skickas till Stratsys. Att de sedan bara behöver kopiera det relevanta direkt från Pluttra.

Det är alltså tre digitala system som är samverkande under mötet, plus den analoga kalendern.”
(Fältanteckningar, 25 april)

Den stora betydelsen av en standardrutin, som jag även diskuterat i de ovanstående avsnitten, gör sig återigen påmind utifrån vad som sker parallellt under detta planeringsmöte, just att det är flera system som måste samverka (Söderström, 2010, s.21-5). Onlinetjänster och digitala verktyg som Pluttra uppfattas, såsom Carr (2014, s.179) uttrycker det, efterfrågade för att de sätts i relation till ett bekvämlighetsperspektiv. Pluttra är avsett för att vara ett hjälpmedel i den pedagogiska dokumentationen. Men Pluttra är inte oberoende av mänskliga handlingar i förhållande till pedagogernas analytiska, planerande och reflekterande arbete i förbindelse till de övriga systemen som används, något som kan ställas mot Carrs (2014, s.179) föreställning om bekvämlighet. Pedagogerna har inga direkta svårigheter att navigera sig inom Pluttra, såsom Carr (2014, 179-181) försöker föra fram, att ett automatiserat verktyg inte kräver någon direkt ansträngning av användaren. Men när pedagogerna utgår ifrån Pluttra som en central del i deras analyseringsarbete, där de hela tiden reflekterar och samtidigt manuellt hanterar dokumentationen och materialen mellan de olika systemen, så kontrasterar det till hans resonemang. Dock så kanske det ändå förefaller negativt att Pluttra inte är mer automatiserat, eller är enklare att sammankoppla med de andra system som är förekommande i, dels pedagogernas arbete, men även i den större kommunala verksamheten.

Under intervjun med pedagog D så förklarar hen att Dungens förskola inte har ett väl fungerande wifi-nätverk och därför förblir datorn ett centralt verktyg. Så D berättar om hur hen i egen regi har valt att genomföra en del av dokumentationen.

D: ” Jag har ju t.ex. en liten kamera, en spionkamera helt enkelt som jag har monterat upp som en liten fluga på väggen, och den låter jag gå. Och den dokumenterar ju hur konflikter blommar upp och vad det är som händer i ett rum när barnen leker va... Och då har det ju kommit upp kanske att det är ett oetiskt sätt att filma å allt sådant där. Men jag håller inte med. Av den enkla anledningen ... det finns ju en rad... En rad ... en rad grundregler som man måste följa då va. Bl.a. man får ju inte låta det gå så långt att blodvite uppstår t.ex. När det börjar bli farligt så måste man ju gå in och bryta, det är grundregel nummer ett. Och grundregel nummer två, det är väl att man ska använda dokumentationen som syftet är...”

Jag: ”Att bedriva pedagogisk...”

D: ”Ja precis att bedriva en pedagogisk analys skulle jag säga. Att man går till botten med vad är det för beteende som de här barnen har eller det här specifika fallet barnet har.”

Här poängterar D att den pedagogiska dokumentationen är till för pedagogernas analysarbete. Att det inte är som han uppfattar att Pluttra är till för, att föräldrarna ska ha en inblick i verksamheten. Jag frågar därefter hur de på Ds avdelning arbetar, när de inte Pluttrar, men ändå för en dokumentation och hur de då hanterar materialet och hur de använder det i sina analyser.

D: ”Ja det sparar jag på en separat hårddisk. När vi analyserar det, så tittar vi ju på det, sen så får man ju helt enkelt ta beslut med hur man ska gå vidare vad man ska ta upp med specialpedagoger, hur man ska förhålla sig till det här barnet eller de här barnen rent jobbmässigt. Ska man dela upp sig? Ska man vara olika rum?”

Jag: ”Men om du då liksom, eller ni, sparar allt material på en extern hårddisk. När ni sen öppnar upp bilderna och materialet vad använder ni för mjukvara eller hårdvara också för den delen?”

D: ”Jag använder det på en laptop och VLC, de här gratisprogrammen. [...]. Så det är inget som går till något nätverksuppkopplat då heller. Då släcker man ner nätverket. Det sker internt i arbetsgruppen. Det var ju det som slog mig först [...], tidsvinst. Inte så mycket i kvalitativ bemärkelse utan mer att man har en lösning på ett stort problem. Sen var det ju det att lära barnen att bli mer digitala. De ska få, alla ska, som någon slags mänsklig rättighet. Alla oavsett inkomstgrupper skulle ha tillgång till t.ex. en Ipad. [...] Två av tre på vår avdelning är ju sönder nu. Ja ja, oavsett om man har sådana skydd stora som bildäck så går de ju sönder. [...] Det har ingen betydelse att barnen är 3 – 4 år, de är gjorda för att gå sönder, det finns inget jag kan inte tänka mig att det är på något annat sätt. Och även fast man har lagt upp en ganska bra metodik för hur barnen får använda paddorna.” (Intervju med pedagogen D, 10 maj)

Pedagogen F har en annan uppfattning än vad D har om att jobba med Pluttra och ser det som en viktig del i hur förskolan kan utvecklas i sitt ansvar. Men även F anser att Pluttra har en del mindre brister, varav en är, att Pluttra inte ger någon form av feedback från föräldrarna:

F: ”Det är inte det att man ska ha en dialog över datorn, absolut inte. Och sen tycker jag det är bra att få ut statistiken och liksom få fram att ’jaha, nämen’ detta inom läroplanen och sådant har vi ju missat helt. Då får vi kanske börja jobba med den biten och det tycker jag också är ganska bra att få ut. Alltså ’nu har vi jobbat jättemycket med normer och värden men inte någonting med lärande, eller alltså det gör vi ju varje dag, men alltså men nu får vi försöka få in mer av den biten’ och man kan jobba efter det. Också att man kan se vad som fattas och man tar hela läroplanen. Som man ska göra då.”

Jag: ”Men jobbar ni då någonting mot Stratsys också?”

F: ”Ja här är Stratsys”

Jag: ”Ja ni är bundna till det och skickar statistik till det. Ehh... jag har inte riktigt koll på det så men att som jag förstår statistik ändå upp till regeringen utifrån dom satta...”

F: ”Målen, de prioriterade målen”

Jag: ”Hur tänker du då, du nämnde ju det här med statistiken, och jag tänker att du har ett administrativt konto på Pluttra. Hur tänker du med transparensen uppåt i verksamheten för du kan ju då se vilka pedagoger som Pluttrar mycket respektive lite, hur tänker du kring det?”

F: Ja, jag har ett administrativt konto. Tanken är ju att det ska vara ett hjälpmedel för oss också att föra in det i Stratsys... i vår... i vår när vi ska analysera och när vi ska vidarejobba, vidare dokumentera och planera vidare. Och har man detta verktyg och kan jobba efter detta, så har man verkligen jättemycket hjälp, verkligen. ’Och vad gick bra och vad gick sämre. Ja detta kanske vi ska jobba mer med. Hur ska vi göra det då?’ Ja då får vi lyssna in lite på barnen och att vi får in dem också, så kan man ta det i en samling, ’att, alltså, vi måste... vad tycker ni?’ och sen får de säga sitt och så kan man spinna vidare på det på det viset ju. Så där är ju så många möjligheter. Eftersom vi har avrapporterande mål och vi har vår läroplan som är uppbyggt, som när man går in och jobbar i Pluttra på rätt sätt med verktygen och man får upp statistiken, och hela den biten, och att man kan få in statistiken i Stratsys, det underlättar ju enormt mycket, ändå, om man jobbar på rätt sätt. Förhoppningsvis så upptäcker även de andra att det underlättar. Och att detta är ett verktyg för oss också och inte bara mellan föräldrarna, utan för oss som pedagoger.

Det är ju samma sak med viktiga meddelanden om ’att nästa vecka ska vi gå på cirkus’ t.ex. så vill jag ju veta att alla föräldrar har läst detta. Det är sådana bitar som jag känner saknas i Pluttra, ett läskvitto eller något.

Och många tror jag också att de tänker att det är ”ännu en grej vi ska göra”. Men det är ju det att det är ju inte ännu en grej vi ska göra, utan gör vi detta så får vi in det och det och det. Så då behöver inte vi sitta och göra de där åtskilliga sakerna när vi ska sitta och analysera, utan då har vi det samlat... och se det som den biten. Det är det jag vill. Det är inte bara en ’ny sak’ eller ’att vi måste göra det också’, utan det finns ett samband med det. Och det är mycket med det, att det är uppbyggt i det digitala, att det är ett hjälpmedel, så det är inte ’en ny grej man måste lära sig’”. (Intervju med pedagog F, 10 maj)

F förhåller sig till att Pluttra är betydelsefullt i egenskap av det, som Söderström (2010, s.35-6) lyfter fram som en problematik, att verktyget har kapaciteten att få fram statistik. F upplever inte att Pluttra skulle vara något som verifierar hur hen skulle arbeta med barnen, utan ser det som ett nödvändigt och bra hjälpmedel för att underlätta arbetet. Det som Söderström (2010, s.44-9) anser vara en negativ faktor stämmer därmed inte in på Fs redogörelse. D tycks dock befinna sig i linje med Söderström (2010, s.44-9) då hen upplever att Pluttra inte fungerar som det ska. Så D är ju i detta fall den som är styrd av systemet fastän hen inte använder det. Systemet påverkar Ds metodik i dokumentationsprocessen till att vara än mer beroende av ännu fler verktyg. D är utifrån sin negativa inställning tvungen att förhålla sig till än mer plattformar och hårdvaror i sitt dokumentationsarbete. Det som F försöker lyfta fram som särskilt positivt med Pluttra, är just att omständigheterna med att hantera dokumentationsmaterialet begränsas till färre verktyg.

Varken F eller D reflekterar över att Pluttra kan vara problematiskt i att systemet skulle vara en form av övervakning. Något som Söderström (2010, 44-9) anger som ett problematiskt förfarande när personer är anslutna till ett slutet system, som kan opereras i de övre skikten av en verksamhet.

”P förklarar [...] att statistiken är en viktig del av att använda just Pluttra. Dels går det att se hur många inlägg varje pedagog gör. Men kopplingen till LPFÖ är en viktig funktion för att kunna urskilja viss statistik.” (Fältanteckningar 12 april)

Det är sannolikt att det som D upplever i samband med Pluttra är att det minimerar hans roll som pedagog, som Andreasson & Dovemark (2013, s.488) poängterar när den privata sektorn gör sitt intåg i förskoleverksamheten. D borde rimligtvis förhålla sig till det som Dunkels (2012, s.72) antyder om att vuxna agerar restriktivt i förhållande till ny teknik och därmed blir deras riskbedömningar i vissa fall överdrivna. Hon understryker därmed att de vuxna har ett egenansvar att fördjupa sig inom det nya fenomenet. Men som Pettersson (2015, s.231) dock problematiserar, är att det existerar inga direkta anvisningar om hur en pedagog ska förhålla sig till när, vad och hur dokumentationen ska genomföras när olika situationer uppstår.

När då utvecklingen sker så pass snabbt inom de teknologiska branscherna, så har det blivit en universell infrastruktur som samhället förbinder sig till (Carr, s.196-8). Därmed menar han att automatiseringen får ett större erkännande i en kulturell bemärkelse, som när det idag även blivit en del av vardagen hos barn och pedagoger på en förskola.

Trots att jag upplevde Solrosens planeringsmöten vara präglade av deras teknikbundenhet så kan jag föreställa mig att detta ändå sker mer effektivt än vad det gör på Dungsens förskola. Där F och D arbetar utifrån olika utgångspunkter när det kommer till dokumentationen. F har ju insett att allt det som D gör, enkelt kan överföras till att enbart hanteras inom Pluttra. D dokumenterar med sin ”spionkamera” eller låter barnen ha den på sig, sedan överför hen det materialet till en extern hårddisk antagligen med hjälp av en dator, för att sedan i det analytiska arbetet först koppla bort datorn från nätverket och sedan koppla in den externa hårddisken. Sen använder D gratis mjukvara för att gå igenom materialet. I jämförelse med pedagogerna på Solrosen, så upplevs den totala samverkan mellan de tre olika verktygen vara obetydlig.

7 Resultat och slutsats

Jag kommer nu att, utifrån de fyra ovanstående analytiska avsnitten, presentera de resultat som framkommit. Till att börja med så är det att Pluttra, som ett digitalt dokumentationsverktyg, delar in definitionen av närvaro utifrån två olika avståndsförhållande. Det ena är att pedagogerna många gånger i samband med dokumentationsprocesserna och hanteringen av

materialet befinner sig i samma utrymme som barnen. Därmed så är deras närvaro, i dessa fall, partiellt uppdelad mellan att befinna sig i det fysiska rummet och samtidigt befinna sig i Pluttra, som ofta sker i egenskap av att mobiltelefonen är det centrala hjälpmedlet. Den andra definitionen av närvaro är att föräldrarnas avstånd till barnen krymper varje gång något om deras barn publiceras i Pluttra. När dokumentationen sker inom ett förhållandevis realtidsmässigt spektrum, så är det dock inte helt oproblematiskt att skärmen har en så pass stark dragningskraft. Denna form av uppmärksamhetskrävande företeelse har varit uppenbar att observera hos pedagogerna, men likväl så kan en pushnotis i föräldrarnas mobiltelefon vara av liknande karaktär. Uppmärksamheten till de övriga individerna i det fysiska rummet kan därmed allt som ofta uppfattas som aningen limiterad. Men att pedagogerna har både mobiltelefon och surfplattor till sitt förfogande, så skapar detta också en märkbar *flexibilitet*, i hur dokumentationen genomförs.

I det andra avsnittet av min analytiska diskussion så framgår det att de inom kommunens förskolor inte delar samma uppfattning om vad, hur eller vem Pluttra ska vara ett verktyg för. På Blommans förskola är det tydligt hur de använder Pluttra som ett hjälpmedel i deras pedagogiska arbete. Verktöget har en central del i deras reflektions-, analyserings- och planeringsarbete. I jämförelse med pedagogerna på Dungens förskola så framgår det att Pluttra anses vara mer ett kommunikationsverktyg riktat till föräldrarna. Pedagogerna på Solrosens avdelning dokumenterar flitigt och involverar barnen på olika sätt. Det sker genom att barnen själva får sköta kameran och det sker genom att pedagogerna ständigt för en reflekterande dialog med barnen om vad som har eller ska dokumenterats och publiceras. Eftersom pedagogerna på Solrosens avdelning har utvecklat en metodik, där mobiltelefonen är central, för att snabbt och ofta fånga ögonblicken på bild så har de ett gediget material i deras veckoplaneringsmöten. Pluttra hjälper dem att navigera bland barnen och bilderna med hjälp av systemets bakomliggande automatik. Men det sker inte enligt de farhågor som Carr (2014) kopplar till automatisering. Verksamheten på Blommans förskola har inte sin pedagogiska grund vilandes på det som i Pluttra är automatiserat, utan det är pedagogernas yrkeskunskap som upprätthåller att verksamheten fungerar, med eller utan Pluttra. Men Pluttra har dock en betydande roll för pedagogernas uppföljningsarbete och analyseringsarbete. Det är där ögonblicken ges sin betydelse i form av att Pluttra kan automatisera och sortera materialet inom systemet. Men det är pedagogerna i samverkan med barnen som producerar det som sedan återanvänds i undervisningen där Pluttra agerar som förmedlare.

I det tredje avsnittet så är det vilka fysiska tekniska hjälpmedel som används i förhållande till den pedagogiska dokumentationen och för att kunna Pluttra som har diskuterats. Återigen

så är det utifrån pedagogerna på Solrosens avdelning som det framgår tydligt att mobiltelefonen är det som har störst betydelse för att kunna vara så pass flexibla som möjligt. När barnen är delaktiga i att fotografera eller ska titta på vad som har dokumenterats så är det surfplattorna som tycks vara det självklara valet. Som i jämförelse med Dungens förskola där surfplattorna är, eller ska, vara avsedda för att genomföra dokumentationen i Pluttra. Det finns ingen standardrutin utarbetad inom den kommunala verksamheten, mer än att de gjort en upphandling av en mängd Ipads och ett digitalt verktyg som de anser ska vara ett bra hjälpmedel i det pedagogiska arbetet på förskolorna. Så på Dungens förskola sker den pedagogiska dokumentationen på olika sätt. Därmed, utöver bristen på en standardrutin, så måste det även finnas engagerade pedagoger som förstår betydelsen av hur ett verktyg som Pluttra kan minska arbetsbördan i det administrativa arbetet. I pedagogernas analyserande arbete på Solrosens avdelning så används även en laptop. Men på Dungens förskola används surfplattor, digitalkameror, stationära datorer, externa hårddiskar medan Pluttra inte används alls i det analyserande arbetet, utan det sker enligt den tidigare analoga metoden. Just det som P beskriver att Pluttra bidragit till att effektivisera så pass mycket. Men Pluttra bidrar dock till det som P tillägger, att det tyvärr begränsar barnens fysiska interaktion med det som har dokumenterats. Surfplattorna är med stor sannolikhet tänkta att de ska ersätta de fysiska pärmarna med allt insamlat material, men 20 pärmar i förhållande till två surfplattor, då brister den tanken.

I det sista avsnittet av min analytiska diskussion så är det hur Pluttra samverkar med andra system som varit i fokus. Pluttra är ett slutet system, vilket medför att pedagogerna måste hantera materialet manuellt om de ska föra över det till ett annat system, mjukvara eller verktyg. Utifrån mitt resonemang om automatisering så skulle Pluttra kunna vara mer automatiserat och det skulle även kunna vara mer förenat med de övriga system som finns inom den kommunala verksamheten. Jag hade innan jag påbörjade mitt arbete med denna uppsats en föreställning om att ett digitalt verktyg skulle vara statiskt och styrande för dem som jobbar med det. Men det är snarare tvärtom att det är i synnerhet de pedagoger som inte väljer att använda Pluttra som låter sig bli begränsade. Allt det som D redogör för i hur hen arbetar med den pedagogiska dokumentationen är ju samlat inom Pluttra. Pluttra är inte bara ett verktyg för den pedagogiska dokumentationen, den har också fördelen, som Dunkels (2012, s.105-8) påpekar, att barnen aktivt får möjligheten att delta i hanteringen av det som är ett uttryck för vårt samtida samhälle.

7.1 Slutsats

Sammanfattningsvis så är Pluttra, i egenskap av ett digitalt verktyg, för den pedagogiska dokumentationen ett sätt att försöka centralisera och effektivisera den komplexitet, som den

tidigare forskningen visar på i dokumentationsprocessen, till ett digitalt system. Utifrån den digitala och ständigt uppkopplade tekniken framträder närvaro som en av de centrala aspekterna. Dels är det att pedagogernas fysiska närvaro i det fysiska rummet delas med deras interaktion med skärmen på surfplattan eller mobiltelefonen. Men även att föräldrarnas icke närvaro blir relevant när de har möjlighet att ta del av deras barns aktiviteter i form av ögonblick, exempelvis via sin mobiltelefon. Dessa dokumenterade ögonblick som publiceras i Pluttra har därtill en avgörande del i pedagogernas efterföljande arbete med att analysera och planera för kommande uppföljningar. Pluttra bidrar med sin automatisering att effektivisera denna process. Men Pluttra är även ett nytt sätt, för många pedagoger att förhålla sig till, inom ramen för deras arbete. Någonting som måste tilldelas tillräckligt med tid och rätt resurser för att skapa en standardrutin inom alla förskolor i den större kommunala verksamheten. Pluttra har dock än så länge inte den fulla kapacitet att, som enskilt verktyg, kunna hantera, alla delar av den pedagogiska dokumentationen som pedagogerna är förbundna till. Det saknar bland annat förmågan att särskilja och hantera material som enbart ska vara synligt för pedagogerna i deras arbete. Pluttra är inte heller ett system som återkopplar föräldrarnas interaktion med materialet inom systemet. Det är inte heller så enkelt för pedagogerna att koppla samman Pluttra med andra system som det skulle kunna vara. Klipp och klistra metoden består fastän det sker digitalt.

7.2 Förslag på vidare forskningsområden

Det råder delade uppfattningar hos olika förskolor och pedagoger om vem Pluttra riktar sig till. Som ett pedagogiskt dokumentationsverktyg vad fyller det då för funktion att föräldrar har möjligheten att ta del av dokumentationen? Som F förklarar så uppstår dialogen mellan barn, förälder och pedagog efter att föräldrar och barn hemma har reflekterat över materialet. Därmed anser jag att det hade varit viktigt, i förhållande till Pluttra, ta reda på mer om hur barn och föräldrar interagerar med digitala verktyg som Pluttra utanför förskolan.

Eftersom Pluttra är aningen begränsande i att samverka med andra system och mjukvaror och troligtvis hade varit ännu mer effektivt om det hade varit lättare att förena med andra verktyg och system. Men här infinner sig också något som jag inte kunnat svara på i min uppsats, hur statistiken från Pluttra vidare in i Stratsys sker. Det hade därför varit av betydelse att följa statistikens spår från förskola ända upp till de övre statliga skikten och därmed studera vad det har för betydelse.

Utifrån den tidigare forskning som presenterats så är komplexiteten som den pedagogiska dokumentationen inbegriper påfallande. Jag skulle nog säga att med digitala verktyg som

Pluttra skapar det än mer komplexitet i hur en pedagog förhåller sig till barnens delaktighet. I och med det föreslår jag att det borde genomföra mer forskning med fokus på hur barnen påverkas av pedagogernas dokumentationsarbete när det genomförs med hjälp av digitala verktyg som Pluttra.

8 Referenser

Andreasson, I., & Dovemark, M. (2013). Transforming Insecurity into a Commodity: Using the Digital Tools Unikum and InfoMentor as an Example in Swedish Education. *European Educational Research Journal*, 12(4), 480-491.

Carr, N. G. (2014). *The glass cage : automation and us*. New York : W.W. Norton & Company, 2014.

Dewalt, K. Dewalt, B. & Shaw, L. (1998). Participant Observation. I H. Russel Bernard (Red.). *Handbook of Methods inn Cultural Anthropology* (s.259-299). Walnut Cree: Alta Mira Presss

Dunkels, E. (2012). *Vad gör unga på nätet?.* Malmö : Gleerup, 2012 (Polen)

Ehn, B. & Öberg, P. (2011). Biografisk Intervjumetod. I K, Fangen. & A, Sellerberg. (Red.). *Många möjliga metoder* (s. 57-70). Lund : Studentlitteratur, 2011 (Ungern).

Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (1995). *Writing ethnographic fieldnotes*. Chicago : Univ. of Chicago Press, 1995

Eriksen, T. H. (2015). *Small places, large issues : an introduction to social and cultural anthropology*. London : Pluto Press, 2015.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2011). Intervjuer. I G, Ahrne. & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 36-57). Malmö : Liber, 2011 (Egypten).

Fangen, K. (2011). Deltagande Observation. I K, Fangen. & A, Sellerberg. (Red.). *Många möjliga metoder* (s. 37-56). Lund : Studentlitteratur, 2011 (Ungern).

Findahl, O. & Davidsson, P. (2015). *Svenskarna och Internet*. Stockholm : .se, 2015 (Ödeshög : DanagårdsLiTHO).

Gillberg, N. (2014). *Uppmärksamhetsamhället*. Lund : Studentlitteratur, 2014 (Estland).

Graeber, D. (2015). *The Utopia of rules : on technology, stupidity, and the secret joys of bureaucracy*. Brooklyn, NY : Melville House, 2015.

Hermerén, G. (2011). *God forskningssed*. Stockholm : Vetenskapsrådet, 2011 (Bromma : CM gruppen).

Körner, S., & Wahlgren, L. (2005). *Statistiska metoder*. Lund : Studentlitteratur, 2005 (Lund : Studentlitteratur).

Lalander, P. (2011). Observationer och Etnografi. I G, Ahrne. & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 83-103). Malmö : Liber, 2011 (Egypten).

Lewinsson, S. (2016). *Pluttra*. Hämtad 6 juni 2016, från Lin Education, <http://lineducation.se/lin/pluttra/>

Lin Hjälpsteam (2015, maj). Skapade spellistor [Video]. Hämtad från https://www.youtube.com/channel/UC0LcGGvr6on9MkfeIfMtKhg/playlists?sort=dd&view=1&shelf_id=0

Lindgren, A. (2012). Ethical Issues in Pedagogical Documentation: Representations of Children through Digital Technology. *International Journal Of Early Childhood*, 44(3), 327-340.

Miller, V. (2011). *Understanding digital culture*. Los Angeles : SAGE, 2011.

Pettersson, K. E. (2015). Children's participation in preschool documentation practices. *Childhood*, 22(2), 231-247 17p. doi:10.1177/0907568213513480

Pripp, O. (1999). Reflektion och Etik. I L, Kaijser. & M, Öhlander. (Red.). *Etnologiskt fältarbete* (s. 41-54). Lund : Studentlitteratur, 1999 ; (Lund : Studentlitteratur).

Skolverket. (2011) *Läroplan för förskolan Lpfö 98: Reviderad 2010*. Stockholm: Edita, 2011

Skolverket. (2015). *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan – pedagogisk dokumentation*. Stockholm: Skolverket

Spradley, J. P. (1979). *The ethnographic interview*. New York : Holt, cop. 1979.

Stratsys (2016) *Om oss*. Hämtad 6 juni 2016, från Lin Education <http://www3.stratsys.se/sv/Om-stratsys/Om-oss/>

Svenning, B., & Lindelöf, I. (2011). *Vad berättas om mig? : barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation*. Lund : Studentlitteratur, 2011 (Ungern).

Söderström, J. (2010). *Jävla skitsystem! : hur en usel digital arbetsmiljö stressar oss på jobbet - och hur vi kan ta tillbaka kontrollen*. [Stockholm : Publit Sweden], 2010.

Turkle, S. (2011). *Alone together : why we expect more from technology and less from each other*. New York : Basic Books, c2011

Tufte, P. A. (2011). Kvantitativ Metod. I K, Fangen. & A, Sellerberg. (Red.). *Många möjliga metoder* (s. 71-100). Lund : Studentlitteratur, 2011 (Ungern).

Unikum. (2015). *Förskola*. Hämtad 2016-03-21 från <http://www.unikum.net/forskola/>

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1: Informationsblad Informanter

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna

Informationsblad till Deltagare / Informanter

Hej,

Mitt namn är Henrik Thelin och jag läser sista terminen på Lunds Universitets kandidatprogram Digitala Kulturer. I min kandidatuppsats kommer jag att skriva om det digitala dokumentationsverktyget Pluttra som används inom flera förskolor i Sverige. Syftet med uppsatsen är att *undersöka vilken betydelse ett digitalt dokumentationsverktyg har i det pedagogiska, administrativa och analyserande arbetet inom förskolan*. Det är alltså personalen på förskolan som är i fokus för studien och inte barnen.

För att samla in mitt material önskar jag dels att genomföra **deltagande observationer** vid de tillfällen när personalen på förskolan arbetar med Pluttra. Samt att jag även önskar att genomföra längre **intervjuer** med personalen som arbetar med Pluttra.

Min dokumentation kommer att ske i form av anteckningar vid observationerna. Vid intervjuerna kommer dokumentationen spelas in på en mobiltelefon och jag kommer samtidigt föra anteckningar. Den inspelade ljudfilen kommer direkt efter intervjun föras över till ett extern USB-minne. All dokumentation kommer att hanteras så **konfidentiellt** som möjligt. Alla som deltar kommer att i största mån **avidentifieras** under hela arbetsprocessen med uppsatsen och i det slutgiltiga resultatet. Det insamlade materialet kommer endast användas till min uppsats, och kommer därefter att **raderas** och **förstöras**.

Din medverkan är helt **frivilligt** och du kan välja att **avsluta** din medverkan när som helst fram till slutresultatet ska presenteras. Men just din kunskap inom området är mycket

betydelsefull för att förstå betydelsen av det digitala dokumentationsverktyget Pluttra. Särskilt inom den digitala kulturella förändring som är så pass påtaglig i samhällets många sektorer och i synnerhet hur det nu kan bli en stor del av det pedagogiska arbetet inom förskolan.

Henrik Thelin

Tel: 0707204076, E-post: henrik.thelin.056@student.lu.se

9.2 Bilaga 2: Samtyckesblankett Informanter

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna

Informerat Samtycke

Efter att du nu läst igenom informationsbladet gällande mina intentioner om hur min uppsats skall bygga på ett material skapat genom av deltagande observationer och intervjuer.

Behöver jag, _____ (Henrik Thelin) ett skriftligt samtycke om du vill medverka i intervjuer och/eller vara närvarande vid de deltagande observationerna.

Jag _____ Namnförtydligande _____

Datum _____ Godkänner härmed min medverkan till att:

Vara närvarande vid de deltagande observationerna: Ja Nej

Att medverka i inspelade intervjuer: Ja Nej

Henrik Thelin

Vid övriga frågor är ni hemskt gärna välkomna att kontakta mig på, Tel: 0707204076,

E-post: henrik.thelin.056@student.lu.se

9.3 Bilaga 3: Informationsblad Vårdnadshavare

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna

Informationsblad till Vårdnadshavare

Hej,

Mitt namn är Henrik Thelin och jag skriver för närvarande på min kandidatuppsats i Digitala Kulturer på Lunds Universitet.

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken betydelse ett digitalt dokumentationsverktyg (Pluttra) har i det pedagogiska, administrativa och analyserande arbetet inom förskolan. Det är alltså **personalen** på förskolan som är i fokus för studien och **inte barnen**.

Men för att ändå informera er vårdnadshavare om att jag kommer befinna mig på förskolan _____ under en begränsad tid, anser att jag det ändå är viktigt att ni är informerade om det.

För att samla in mitt material önskar jag dels att genomföra **deltagande observationer** vid de tillfällen när personalen på förskolan arbetar med Pluttra. Men utifall det uppstår situationer där barn ändå är närvarande vill jag gärna ha ert informerade samtycke gällande vad ni anser lägligt för just era barn

Min dokumentation kommer att ske i form av anteckningar vid observationerna. All dokumentation kommer att hanteras så **konfidentiellt** som möjligt. Alla som deltar eller blir observerade kommer att i största mån **avidentifieras** under hela arbetsprocessen med uppsatsen och i det slutgiltiga resultatet. Det insamlade materialet kommer endast användas till min uppsats, och kommer därefter att **raderas** och **förstöras**. Era barns medverkan är helt **frivilligt** och ni kan välja att avsluta era barns medverkan när som helst, fram till att slutresultatet ska presenteras.

Henrik Thelin

Vid övriga frågor är ni hemskt gärna välkomna att kontakta mig på, Tel: 0707204076,

E-post: henrik.thelin.056@student.lu.se

9.4 Bilaga 4 Samtyckesblankett Vårdnadshavare

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna

Informerat Samtycke

Efter att tagit del av informationen i informationsbladet behöver jag veta om du eller ni som vårdnadshavare för _____-----_____ ger ert informerade samtycke till att ert barn eller era barn kan vara närvarande vid eventuella situationer där observationer genomförs.

Namn på barn 1: _____ får vara närvarande vid eventuella situationer observationer genomförs. Ja Nej

Namn på ev. barn 2: _____ får vara närvarande vid eventuella situationer observationer genomförs. Ja Nej

Målsmans Underskrift:

_____ | Namnförtydligande _____

_____ | Namnförtydligande _____

(Vid två vårdnadshavare måste båda skriva under.)

Tack så hemskt mycket på förhand.

Henrik Thelin

Vid övriga frågor är ni hemskt gärna välkomna att kontakta mig på, Tel: 0707204076,
E-post: henrik.thelin.056@student.lu.se

9.5 Bilaga 5: Intervjumall

Intervjumall För pedagoger som använder Pluttra

Verktuget/systemet:

- Föreställ dig att du för första gången ska förklara för en person som aldrig hört talas om Pluttra vad det är för något. Kan du utifrån den föreställningen beskriva vad Pluttra är för något?

Arbetsprocessen/dokumentationen:

- Kan du berätta hur du och ditt team under låt säga en vecka använder er av Pluttra?
- Innan ni började använda Pluttra hur skulle du då beskriva att ni jobbade med dokumentationen?
(Varför dokumentera? Vad är det som är bra med att dokumentera?)

Olika system:

- Kan du berätta hur ni i ert team gör för att särskilja den pedagogiska dokumentationen som enbart ni som pedagoger använder er av i era analyser och reflektioner? Det som barnens föräldrar inte får ta del av.

Transparens:

- Kan du förklara hur du tänker om att föräldrarna likväl som den kommunala verksamheten får en större, och inom en relativ realtid, inblick i ditt arbete som pedagog?

9.6 Bilaga 6: Observationsschema

- 7 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning
- 11 april 2016 Veckoplaneringsmöte Solrosens Avdelning
- 12 april 2016 Eftermiddag Genomgång av Pluttra för pedagoger
- 14 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning
- 18 april 2016 Veckoplaneringsmöte inställt, istället förmiddag på Solrosens Avdelning
- 20 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning
- 25 april 2016 Veckoplaneringsmöte Solrosens Avdelning
- 26 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning
- 27 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning
- 28 april 2016 Förmiddag på Solrosens Avdelning